

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Výstavba židovských osad na palestinských územích:
srovnání postojů Izraele, USA, OSN a EU**

Pavλίna Jenková

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní vztahy

Studijní obor Mezinárodní vztahy – bezpečnostní studia

Diplomová práce

**Výstavba židovských osad na palestinských územích:
srovnání postojů Izraele, USA, OSN a EU**

Pavλίna Jenková

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

Pavčina Jenková

PODĚKOVÁNÍ:

Na tomto místě bych chtěla poděkovat mé vedoucí práce doc. PhDr. Šárce Cabadové Waisové, Ph.D. za veškeré nápady, poznámky, zpětnou vazbu, trpělivost a především veškerou podporu během mého studia. Za všechny poskytnuté rady jsem velmi vděčná a věřím, že mi pomohou během mé další cesty, ať už akademické či kariérní.

Také bych chtěla poděkovat svým přátelům, kteří mě ve psaní podporovali a hnali dále.

Poděkování patří i mé rodině, především za zvládnutí mé náladovosti během psaní diplomové práce.

V neposlední řadě patří poděkování i CrossCafe Central Plzeň, které mi bylo po většinu dobu psaní milým útočištěm a zásobou kofeinu.

Obsah

ÚVOD	6
1 HISTORIE ŽIDOVSKÝCH OSAD NA PALESTINSKÝCH ÚZEMÍCH	10
2 IZRAELSKÝ POSTOJ K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD	14
2.1 <i>Odpovědi na výzkumné otázky</i>	<i>14</i>
3 POSTOJ SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD	21
3.1 <i>Odpovědi na výzkumné otázky</i>	<i>22</i>
4 POSTOJ ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD	26
4.1 <i>Odpovědi na výzkumné otázky</i>	<i>26</i>
5 POSTOJ EVROPSKÉ UNIE K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD	35
5.1 <i>Odpovědi na výzkumné otázky</i>	<i>36</i>
6 SROVNÁNÍ POSTOJŮ IZRAELE, USA, OSN A EU K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD NA PALESTINSKÝCH ÚZEMÍCH	45
ZÁVĚR	50
ZDROJE	55
RESUMÉ	65

ÚVOD

Problém s výstavbou židovských osad na palestinských územích můžeme pozorovat od roku 1967, konkrétně tedy po šestidenní válce. Izrael po této válce anektoval Sinaj, Gazu, Západní břeh Jordánu, Golanské výšiny a Východní Jeruzalém a plně si nárokoval suverenitu nad těmito územími. Ta se pak stala půdou pro výstavbu nových osad pro izraelské židovské obyvatelstvo (Dincer – Gamze 2011: 2–12). Sinaj byl v roce 1979 navrácen Egyptu, kdy byla podepsána egyptsko-izraelská mírová dohoda. Z ostatních území se Izrael nestáhl. Celý problém výstavby židovských osad se odehrává na pozadí izraelsko-palestinského konfliktu, který se rozhořel roku 1948, po vyhlášení samostatného státu Izrael. Stát Palestina však již nevznikl. Výstavba židovských osad je zejména problematická v tom, že dle Dohod z Osla z 90. let 20. století, náleží Západní břeh Jordánu (sem spadá i Východní Jeruzalém) a Gaza pod palestinskou samosprávu. Podobně tomu je i v případě Golanských výšin, ty ale Izrael anektoval na úkor Sýrie a zavedl zde izraelské právo. Palestinská autonomie považuje výstavbu židovských osad za válečný zločin a snaží se výstavbu zastavit. Izrael však argumentuje tím, že výstavba probíhá na jeho státním území a také se odvolává na dobu, kdy byl zřizován britský mandát Palestina, v němž bylo zakotveno, že se Židé na tomto území usazovat mohou (Čejka 2005: 122–127). Právě tento rozkol je jednou z hlavních překážek, která brání vzniku mírové smlouvy mezi Izraelem a Palestinou.

Výstavba židovských osad na palestinských územích neunikla pozornosti ani mezinárodního společenství. Celá řada aktérů mezinárodního systému zaujala především k činům Izraele odmítavý postoj. Dle oficiálního stanoviska Organizace spojených národů je výstavba ilegální a porušuje mezinárodní právo. Izrael totiž staví židovské osady na územích, která jsou již za hranicí stanovenou v roce 1947 a potvrzenou Dohodami z Osla (Peace Agreements & Related 1993). V Radě bezpečnosti OSN se ale stále nepodařilo podniknout proti Izraeli jiné kroky, pouze byly přijaty Valným shromážděním sankce (Rezoluce 3414), ty ovšem nejsou dostačující k tomu, aby Izrael výstavbu zastavil. Přísnější donucovací nástroje není Rada bezpečnosti schopna použít, a to z důvodu toho, že v Radě bezpečnosti mají své stálé zastoupení i Spojené státy americké, které přísnější kroky vetují. USA

a Izrael jsou totiž dlouhodobými partnery. Přesto je však otázka výstavby židovských osad jedním z bodů, na kterém se tito spojenci velmi často neshodují (Čejka 2005: 127–132). Postoj USA se ale k výstavbě osad v průběhu času proměňuje. Primárně záleží na tom, kdo zrovna obývá Bílý dům. Administrativa prezidenta Baracka Obamy označovala židovské osady za nelegitimní, ovšem po nástupu Donalda Trumpa se postoj změnil (BBC 2019). Donald Trump neviděl ve výstavbě žádnou překážku, dokonce i v plánu na řešení izraelsko-palestinského konfliktu, který vypracovala jeho administrativa, bylo zmíněno, že výstavba by se pouze v případě přijetí plánu pozastavila, ale území by vojensky stále kontrolovaly jednotky izraelské armády (White House 2020).

Izrael je také důležitým partnerem Evropské unie, zejména poté, co spolu v roce 1995 uzavřeli Asociační dohodu, která prohloubila jejich vzájemnou ekonomickou a politickou spolupráci (CDK 2018). Svůj postoj k výstavbě židovských osad tak musela vyjádřit i Evropská unie. Ačkoliv má EU vystupovat v podobných otázkách jednotně, existují v této věci mezi členskými státy rozepře. Několik států EU se již dříve ohradilo vůči potrestání Izraele za anexi území, a to například včetně České republiky (ČTK 2020). Některé státy, například Německo či Francie, naopak podporují Palestinské požadavky.

Cílem této diplomové práce bude porovnat postoje USA, EU, Izraele a OSN k výstavbě židovských osad na územích Palestinské autonomie. Pro zkoumání problému výstavby židovských osad jsem si zvolila čtyři silné hráče mezinárodního systému, 2 státy a 2 mezinárodní organizace: Spojené státy americké, Izrael, OSN a EU. USA a Izrael jsou zvoleny především kvůli tomu, že mezi sebou mají velmi úzký vztah a USA zároveň mají v Radě bezpečnosti OSN pozici stálého člena, tudíž disponují právem veta. Izrael je zvolen zejména proto, abych mohla porovnat i postoj aktéra, který samotnou aktivitu vykonává. OSN je vybrána kvůli tomu, že je to největší mezinárodní organizace a jako jediná má k dispozici i donucovací nástroje. Evropskou unii jsem zařadila z důvodu úzkého partnerství s Izraelem. V rámci EU jsou nicméně patrné rozepře i mezi členskými státy, co se postoje k samotnému problému týká. Evropská unie ale musí navenek zastávat jednotný názor, a proto se členské státy mezi sebou musejí jednotně dohodnout, což vždy není snadné a právě případ výstavby židovských osad to velmi jasně ukazuje. Vývoj postojů zvolených aktérů budu zkoumat

od roku 1967, kdy začaly první výstavby. Práce se zaměří především na to, jak se postoje daných aktérů k výstavbě liší. V práci již nebude zahrnuto prezidentské období Joe Bidena z důvodu jeho krátké doby ve funkci. Ze stejného důvodu nebudu v textu zahrnovat období od nástupu Naftali Bennetta na post izraelského premiéra.

Porovnání se bude především zaměřovat na následující otázky:

- Jaké postoje zauímají jednotliví aktéři k otázce výstavby židovských osad?
- Když daný aktér s výstavbou souhlasí či nesouhlasí, jak argumentuje?
- Co jsou hlavní důvody, které uvádí, že ho k souhlasu či nesouhlasu vedou?
- Je postoj daného aktéra konzistentní, nebo se v minulosti měnil a co případnou změnu způsobilo?

Závěr práce pak zhodnotí, kde jsou hlavní překážky pro vyřešení problému výstavby židovských osad a také, jak by mohlo případné řešení vypadat.

Téma jsem si vybrala proto, že problém výstavby židovských osad je široce diskutované téma, ale nenajdeme práci, ve které by byly pohledy mnou zvolených aktérů porovnány. Také se v mnoha pracích neobjevuje názor samotného Izraele v porovnání s ostatními. Zároveň je zde konflikt zájmů, který můžeme pozorovat u USA a Izraele kvůli tomu, že to jsou partneři.

Předloženou práci koncipuji jako sadu případových studií s komparativními prvky. V další části budu pro sběr a evaluaci dat využívat zkoumání rozdílů či stejných znaků v názorech.

Jako zdroje budu používat převážně oficiální materiály aktérů, například oficiální vyjádření politických představitelů, tisková prohlášení apod. Dalšími použitými zdroji bude odborná literatura zaměřující se na téma výstavby židovských osad a na izraelsko-palestinský konflikt. V tomto případě budou zahrnuty jak odborné knihy (zejména od autorů Marka Čejky, Herberta Hansella či Dilipa Hira), tak odborné časopisy. Budu také využívat internetových zdrojů jako například BBC, The Guardian, Al-Jazeera, Haaretz a to zejména proto, že zaznamenávají výroky státníků k danému tématu.

První část textu se věnuje názorům jednotlivých aktérů a jejich analýze na základě stanovených výzkumných otázek. Konkrétně kapitoly 2 až 5. Druhá část textu je věnována srovnání jednotlivých názorů a výzkumu jejich rozdílů a odlišností. Tomu se věnuje kapitola číslo 6. V závěru textu bude zmíněno možné

řešení problému výstavby židovských osad, a jaké překážky by se musely překonat, aby bylo možné dospět k řešení sporu o palestinská území a o výstavbu židovských osad.

V celé práci budu používat oficiální označení Palestiny, které je platné od roku 2013, a to Stát Palestina. Před rokem 2013 se palestinská území nazývala Palestinská autonomie, tudíž v některých pramenech je možné nalézt i toto označení. Pro lehčí orientaci v textu bude mé označení jednotné (Himmer – Kouřimský 2013). V textu se nicméně budou objevovat pojmy: Stát Palestina, Palestina, Palestinská autonomie a palestinská území v závislosti na období, které zkoumám.

1 HISTORIE ŽIDOVSKÝCH OSAD NA PALESTINSKÝCH ÚZEMÍCH

Šestidenní válka v roce 1967 přinesla Izraeli nejen nově dobytá území, ale následoval i hospodářský rozvoj země, kterému přispěly i nové zahraniční investice. Blokování Suezského průplavu způsobilo i větší zájem o izraelské přístavy Ejlat a Ašdod. Izrael získal přístup k těžbě ropy na Sinajském poloostrově, který byl předtím územím Egypta. Do země také stále přicházelo mnoho migrantů. Vztahy s arabskými státy ale nadále nikam nepokročily. Arabské země stále nechtěly Izrael uznat za právoplatný stát a nehodlaly s ním uzavřít žádný mír. Izrael ale s Egyptem a Sýrií vyjednávat chtěl, předkládal jim mírové návrhy, které zahrnovaly i navrácení části území, které Izrael v šestidenní válce zabral. Egypt se Sýrií se pořád držely toho, že s Izraelem se nevyjednávají ani neuzavírají příměří, a proto návrhy odmítly. Izrael v reakci na postoje arabských států začal stavět na Západním břehu Jordánu židovské osady. Jeho cílem bylo zabránit další arabské invazi (Pojar 2009: 63).

Po získání území od Egypta a Jordánska po roce 1967 měl Izrael s dobytými územími hlavně strategické plány. Na palestinských územích začal budovat vojenské základny a umožnil izraelským civilistům využívat daná území k osidlování. S „politikou osadnictví“, jak byla později nazvána, začala labouristická vláda Lévyho Eškoli, která byla u moci od roku 1963 do roku 1969. Vojenské základny byly v souladu s humanitárním a vojenským právem, ale stavění osad nikoliv.

První impuls pro osidlovací politiku byl čistě pragmatický, nikoliv náboženský, a ani neodkazoval na biblické židovské osídlení. Výstavba osad se soustředila hlavně na Západní břeh Jordánu. Vystavené osady měly sloužit především ke střežení území před guerillovými skupinami, které velmi často z tohoto území útočily na Izrael (Čejka 2005: 122–125). Bloky osad začaly vznikat i nedaleko Betléma a poblíž Hebronu. Osada u Hebronu dostala název *Kirijat Arba*. Tato osada měla navazovat na židovskou komunitu, která odtud byla vyhnána pogromem¹ v roce 1929. V Jordánském údolí se začaly objevovat i osady, které byly vládou označovány jako zemědělské osady, kde měli osadníci za úkol

¹ Pogrom je rasově motivovaný nepokoj, který je primárně zaměřen proti židům (OED 1989).

obdělávat úrodnou půdu a přispívat tak k rozvoji zemědělství Izraele (Krupp 2013: 64 – 73). Krátce po této pragmatické vlně výstaveb osad, začali brzo o osidlování projevovat zájem i ortodoxní židé, kteří tvrdili, že právě oni byli povoláni Bohem, aby naplnili jeho záměr vystavit osady v celém Izraeli, tzn. Izrael včetně Západního břehu Jordánu a pásma Gazy. Dle osadníků byla tato území totožná s biblickou Judejí a Samaří. Tito ortodoxní osadníci následovali učení rabína Abrahama Jicchaka Ha-Kohena Kooka a jeho syna rabbiho Cvi Jehudy Kooka. Víra židovských osadníků ve zvláštní vztah mezi vyvoleným lidem a Bohem jim legitimizovala jejich přítomnost na palestinských územích, která později sami prohlásili za neoddělitelná od Izraele a posvátná. Na základě tohoto přesvědčení také označili dosavadní arabské obyvatele za bezvěrce.

Největší rozmach ve výstavbě židovských osad začal až po roce 1977. V tomto roce byla u moci strana Likud. Tato vláda, ale i vlády následující, začala izraelské civilisty motivovat různými zvýhodněními k tomu, aby se přestěhovali na palestinská území. Tato zvýhodnění byla jak daňová, tak sociální. Mnohé levicové strany také začaly v osidlování vidět příležitost pro svůj rozvoj. Můžeme zde pozorovat, že dle úřadující vlády se měnil i záměr, se kterým byly osady stavěny. Labouristické (levicové) vlády preferovaly výstavbu hlavně na strategických místech a osady byly spíše sekulárního charakteru. To znamená, že se výstavba soustředila na údolí řeky Jordán, kde osady měly sloužit jako ochrana izraelských hranic. Pravicové vlády se soustředily spíše na náboženské přesvědčení a předurčení jako důvod k osidlování. V 80. letech během pravicové vlády vznikala celá osadnická města, například Ariel u Nábulusu (Tahhan 2017).

Během výstavby židovských osad začala vznikat i osadnická hnutí. Učení rabbiho Kooka (syna) bylo základem pro vznik radikálnímu osadnickému hnutí *Guš Emunim*, které zastávalo vizi „velkého Izraele“ (včetně palestinských území). Ne všechny Izraelce ale tato představa oslovila. Mnozí Izraelci raději prosazovali demokracii „malého Izraele“, byť to byla demokracie nedokonalá. V návaznosti na vznik *Guš Emunim* začala vznikat mírová hnutí, která prosazovala odchod Izraele z okupovaných území a také vyklizení židovských osad. Za zmínku stojí dvě mírová hnutí – *Guš Šalom* (Blok míru) a *Šalom Achšav* (Mír nyní). Proti výstavbě samozřejmě byli i samotní Palestinci, kteří se nespokojili s rolí pasivních diváků a na výstavbu začali reagovat. Tato reakce ale velmi často zahrnovala násilí

(Čejka 2005: 122–130). Kvůli výstavbě osad se prohloubil izraelsko-palestinský konflikt, který tak nabyl nové dimenze. Dodnes je otázka osad nejchoulostivější a nejproblematictější při pokusech o vytvoření mírové smlouvy.

Jak už bylo naznačeno, osady lze rozdělit do dvou skupin. Konkrétně tedy na osady ideologické a osady pragmatické. Ideologické osady se skládají ze silně věřících lidí, mnohdy až fanaticky věřících, kteří v osidlování biblických území vidí naplnění Boží vůle. Ve většině těchto osad panuje silná nenávist k Palestincům a také mnozí z osadníků podporují různá židovská radikální hnutí, včetně militantních (Levingston 2020). Druhou skupinou jsou osady pragmatické, které jsou tvořeny převážně novými přistěhovalci do Izraele. Těm totiž vláda nabídla výhodnější podmínky pro život, když se přestěhují do těchto osad. Tito osadníci pak mají různé daňové úlevy, větší podporu ve školství, možnost výhodnějších hypoték a celkově dosáhnout na dobrou životní úroveň, která je pro mnohé z nich velmi lákavá. Jedna z největších pragmatických osad je *Ma'ale Adumim*, která se vyznačuje moderní infrastrukturou, moderními školami, rozvinutou průmyslovou zónou a různými kulturními středisky pro osadníky. Tato osada se dá také označit za rozvojové město Izraele s národní prioritou. Pro upřesnění, *Ma'ale Adumim* leží východně od Jeruzaléma (Bard n.d.).

Politika osidlování a výstavba židovských osad na palestinských územích zásadně ovlivnila osobní svobody arabského obyvatelstva, přesněji řečeno, omezila je. Jedná se např. o neustálou přítomnost izraelské armády, nebo také výstavbou infrastruktury, která je ale určena pouze pro osadníky, nikoliv pro Palestince. Nejčastěji jsou osady ze strany Izraele obhajovány tím, že jsou stavěny kvůli bezpečnostní situaci, nebo že jsou přirozeným právem Židů, nebo že jsou osady vystavěny na místech, které jsou židovskou domovinou. Podrobněji se důvodům či obhajobě výstavby osad věnuje kapitola o Izraeli. V rámci těchto obhajob ale musíme rozlišovat osady zabydlené civilisty a vojenské základny. Vojenské základny do obhajoby o bezpečnostní situaci zařadit můžeme, ostatně těchto základen nalezneme v Gaze, na Západním břehu či na Golanských výšinách mnoho. Vojenské základny se ale nemohou ztotožňovat s osadami. To, že Izrael přesouvá své civilní obyvatelstvo na palestinská území za účelem je zde trvale zabydlet, v sobě nenesou žádné bezpečnostní záruky (B'Tselem 2019). Velkou výtkou vůči Izraeli ze strany mezinárodního společenství také bývá řazeno

porušování mezinárodního humanitárního práva. Konkrétně je Izraeli vytýkáno porušení dvou významných principů: „1. Zákaz transferu civilního obyvatelstva z teritoria okupujícího státu na okupované území; 2. Na okupovaném území zákaz trvalých změn, které nejsou ve prospěch místního obyvatelstva“ (Čejka 2005: 129). První zmíněný bod explicitně stanovuje článek 49 čtvrté Ženevské konvence, která se týká civilistů v době války, která byla napsána v roce 1949 a Izrael je jedním ze signatářů (Čejka 2005: 129). Druhým bodem Izrael porušuje Haagské konvence o zákonech a obyčejích války pozemní, která byla přijata v roce 1907, a Izrael ji také po vyhlášení státu podepsal. Konkrétně je porušován článek 46 a článek 52. Jedná se o to, že okupující mocnost může okupovanou půdu využít, ale to pouze k vojenským účelům a musí okupovanému aktérovi zajistit náhradu. Dále se nesmí konfiskovat soukromý majetek na okupovaném území, čehož se Izrael také dopouští. Okupující mocnost má právo být pouze opatrovníkem veřejného majetku, což znamená, že svou okupací nenabývá vlastnického práva (Čejka 2005: tamtéž). Okupant má na okupovaném území pouze dvě pravomoci, a to chránit bezpečnost místního obyvatelstva a být místnímu obyvatelstvu prospěšný. Izrael ani jednu z těchto pravomocí výstavbou židovských osad na palestinských území nespĺňuje.

Výstavbou židovských osad ale Izrael také výrazně změnil demografii na palestinských územích. Pro příklad zde uvedu Západní břeh Jordánu. Dle údajů z roku 2020 se zde nachází více jak 400 000 židovských osadníků, kteří žijí ve 132 osadách (BBC 2020). A je nutné zmínit, že státní moc se na politice osidlování přímo podílela. I samotný přesun byl pro Izraelce výhodný, na transfer dostali různé granty či velmi výhodné půjčky, které byly opět dalším lákadlem pro to, aby se do osad přesunulo co nejvíce lidí.

Od roku 2005 se osady nachází převážně pouze na Západním břehu Jordánu a na Golanských výšinách, zde ale mnohem menší množství než na Západním břehu. Osady, které byly vybudovány na Sinajském poloostrově, byly v roce 1982 zrušeny či evakuovány. Osady v pásnu Gazy byly v roce 2005 zrušeny (Britannica n.d.).

2 IZRAELSKÝ POSTOJ K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD

V procesu výstavby židovských osad je Izrael iniciátorem celého problému. V září roku 1967 začal Lévy Eškola, tehdejší premiér, s nelegálním osidlováním palestinských území. Základem pro politiku osidlování se stal tzv. Allonův plán, který nesl název po svém vynálezci Yigal Allonovi. Allon byl místopředsedou vlády a předsedou ministerského výboru pro záležitosti osidlování za vlády Eškoli (Eldar 2008). Po Eškolově smrti zůstal Allon ústřední postavou v politice osidlování.

Prvním územím, kde Izrael začal stavět židovské osady, se staly Golanské výšiny. To ale přitáhlo mezinárodní pozornost. Proto Allan ve svém plánu vymyslel nový způsob osidlování. Dále pokračoval s Jordánským údolím, horou Hebron a Guš Ecjon, což je území v Judeji. Tato území Izrael rychle obsadil, ale aby se vyvaroval pozornosti, nezačal zde po dobu dvou let budovat osady (Lustick 1988). Z Allonova plánu byla následně odvozena i osidlovací politika Jicchaka Rabina, který se stal premiérem poprvé v roce 1974. Každá izraelská vláda od té doby podporovala výstavbu židovských osad. Důvody pro osidlování nalezneme jak v historii, tak v politice, ale také v bezpečnostních obavách. Kritici židovských osad poukazují na fakt, že jsou osady nelegální podle čtvrté Ženevské konvence. Ta zakazuje okupační mocnosti přesun civilistů na okupované území. Izrael se ale ohrazuje s tím, že daná klauzule se nijak nevztahuje na Západní břeh Jordánu. Jordánsko, které toto území drželo před Izraelem, zde nikdy nebylo uznáno jako suverénní mocnost. Další území, která Izrael využívá pro výstavbu židovských osad, nejdou tímto argumentem obhájit. Většina osadníků zastává názor, že Židé mají právo osidlovat Západní břeh, protože to v historii bylo srdce biblického Izraele. Jiní osadníci pragmaticky využívají relativně levného bydlení, které jim izraelská vláda umožňuje (Levingston 2020).

2.1 Odpovědi na výzkumné otázky

Jaký postoj zaujímá Izrael k otázce výstavby židovských osad? Izrael považuje výstavbu za naprosto legální. Izrael a jeho představitelé společně se samotnými osadníky nevidí osidlování jako narušení cizího území či okupaci cizího území. V mnoha argumentech, které později blíže představím, se z velké části objevuje

historický nárok na území. Izrael má také za to, že nikterak neporušuje čtvrtou Ženevskou konvenci z roku 1949 (Israeli Embassy in Nigeria n.d.).

Jakými argumenty Izrael obhajuje legalitu výstavby osad na okupovaných územích? Dle dokumentu, který byl vydán izraelským ministerstvem zahraničí, se jedná hlavně o tyto důvody:

- židovské osady a komunity na území starověké Judeji a Samaří (dnes Západní břeh) existují odnepaměti a symbolizují silné spojení židovského národa se zemí, která je považována za kolébku jejich civilizace;
- dobrovolné židovské osidlování by nemělo spadat pod čtvrtou Ženevskou konvenci vzhledem k tomu, že se nejedná o násilný přesun civilistů na okupované území;
- Západní břeh Jordánu je legálně nabyté území, neboť nepatřilo předchozímu zákonnému suverénovi a zároveň bylo označeno za součást židovského státu mandátem Společnosti národů;
- existující bilaterální dohody mezi Izraelem a Státem Palestina výslovně potvrzují, že židovské osady podléhají výlučně izraelské jurisdikci, a to až do výsledku mírových jednání, a zároveň nezakazují osidlovací činnost;
- osady nejsou překážkou k tomu dosáhnout mírové dohody.

Izrael se v první řadě obhajuje historickým nárokem. Dle izraelského tvrzení je židovské osídlení na palestinských územích často mylně označováno jako novodobý fenomén. Židé zde žijí již tisíce let a legitimitu židovské přítomnosti uznala i Společnost národů v roce 1922, když přijala Mandát pro Palestinu. Mandát stanovil zřízení tzv. Židovského státu, který se nachází ve starověké vlasti židovského národa. Mandát také dle Izraele uznal historické spojení židovského národa s Palestinou, což bylo v té době pouze geografické označení dané oblasti bez jakékoli etnické či politické konotace (MFA Israel n.d. b: 3–4). Izraelští představitelé hlavně zdůrazňují článek 6 Mandátu pro Palestinu, který říká: „Správa Palestiny zajistí, že práva a postavení jiných skupin obyvatelstva nebudou poškozena, dále usnadní za vhodných podmínek židovskou imigraci a ve spolupráci s židovskou agenturou uvedenou v článku 4 dokončí osídlení Židy na palestinské půdě včetně státních pozemků a pustin, které nejsou nutné pro veřejné účely“ (League of Nations 1922: nestránkováno). Dokument vydaný

ministerstvem zahraničí Izraele rovněž zdůrazňuje, že v době vydání Mandátu byli jak Židé, tak Arabové označováni za „Palestince“, protože v té době to byl pojem, který se váže k místu, nikoliv k národu.

Některé židovské osady, jako je například Hebron, což je místo, kde jsou pohřbeny biblické postavy židovského národa (např. Abrahám a Izák), existovaly na tomto území po celá staletí už během osmanské nadvlády a některé ještě před Osmanskou říší. Jiné osady jako je *Gush Etzion* v jižní Judeji, osady severně od Mrtvého moře, či osada severně od Jeruzaléma *Neve Ya'acov*, byly založeny ještě před oficiálním vznikem státu Izrael, tudíž před rokem 1948 a dle izraelského ministerstva zahraničí byly a jsou v souladu s Mandátem pro Palestinu. Mnoho současných židovských osad bylo vystaveno na místech, která jsou spojena s kolébkou židovské civilizace a jsou to místa klíčových událostí hebrejské bible. Výstavba osad tedy slouží jako výraz hlubokého historického spojení židovského národa s touto zemí (MFA Israel n.d. b: 5).

Ministerstvo zahraničí Izraele zároveň zmiňuje, že jediná správa, která zakázala židovské osídlení v Judeji a Samaří (po skoro 2 tisících letech, kdy zde Židé byli přítomni), byla jordánská okupační správa. Ta na území vládla od roku 1948 do 1967. Jordánsko v době okupační vlády vyhlásilo, že prodej pozemků Židům je zločin. Izrael ale argumentuje tím, že jordánská okupační správa nemohla právně zrušit právo Židů zřizovat si v oblastech domy a také nemohla zrušit právní nároky Židů na soukromou půdu. Jordánská okupace totiž vyplynula z jejich nezákonné ozbrojené invaze do Izraele v roce 1948 a mezinárodním společenstvím nebyla nikdy uznána jako legitimní (Israeli Embassy in Nigeria n.d.).

„Pokus vykreslit židovské komunity na Západním břehu Jordánu jako novou formu koloniálního osídlení v zemi cizího suveréna je stejně falešný jako politicky motivovaný. V žádném okamžiku historie nebyly Jeruzalém a Západní břeh podřízeny palestinské arabské suverenitě. Problémem je právo Židů pobývat ve své starověké domovině, vedle palestinských Arabů, ve výrazu spojení obou národů s touto zemí“ (MFA Israel n.d. b: 6).

Velkým argumentem, kterým se Izrael hájí, je především odvolání na to, že osídlování je dobrovolné, tudíž není v rozporu s ustanovení v článku 49 čtvrté Ženevské konvence, které mluví o nuceném přesunu obyvatelstva na okupované suverénní území. Židé se dle Izraele vrací na místo, odkud byli jejich předkové

násilně vyhnání. Izraelští představitelé také upozorňují na to, že výstavba židovských osad na Západním břehu začala probíhat až po vyšetřovacím procesu Nejvyššího soudu Izraele. Vyšetřování mělo zajistit, že žádné osady nebudou vystaveny na soukromém pozemku, což by bylo nelegální (MFA Israel n.d. b: 9). Izrael se také ohrazuje proti tvrzení, že výstavba židovských osad je válečný zločin. Stojí si za tím, že tato představa byla zavedena v důsledku politického tlaku arabských států. Osady jsou válečným zločinem podle dodatkových protokolů k Ženevským úmluvám z roku 1977, jejichž smluvní stranou ale Izrael není, stejně jako například USA či Írán (Israeli Embassy in Nigeria n.d.).

V dokumentu ministerstva zahraničí Izraele je také zmíněno, že si Izrael uvědomuje, že i Palestinci mají nárok na tuto oblast (pozn.: není ale zmíněno, zda mají izraelští představitelé na mysli palestinské Araby či palestinské Židy). Z tohoto důvodu se obě strany v bilaterálních dohodách dohodly na vyřešení zbývajících otázek, které zahrnují i budoucnost osad. Podepsané dohody ale neobsahují žádný zákaz výstavby či rozšiřování osad, naopak je podle Izraele výslovně ustanoveno, že otázka židovských osad je předmětem jednání o trvalém statusu. Společně s dalšími otázkami jako jsou hranice nebo bezpečnost musí trvalý status vyřešit strany pouze spolu. Izrael rovněž zdůrazňuje, že se obě strany v izraelsko-palestinské prozatímní dohodě z roku 1955 výslovně dohodly na tom, že palestinská autonomie nemá žádnou kontrolu nad osadami.

V neposledním bodě se Izrael také ohrazuje vůči obvinění, že porušuje zákaz obsažený v Prozatímní dohodě v článku 31. Ten zakazuje jednostranné kroky, které by změnily status Západního břehu Jordánu a pásma Gazy, a dle Státu Palestina implikuje i zákaz osidlování. Postoj Palestiny je prý neopodstatněný, protože tento zákaz se vztahuje na případnou anexi či jednostranné prohlášení státnosti jednou či druhou stranou dohody. Pokud by se podle Izraele zákaz vztahoval na výstavbu osad, jednalo by se o chybný výklad dohody. Dohoda umožňuje oběma stranám stavět domy pro potřeby jejich příslušných komunit do té doby, než budou úspěšně uzavřena jednání o trvalém statusu (MFA Israel n.d. b: 11–13).

Co jsou hlavní důvody, které Izrael uvádí, že ho k výstavbě židovských osad vedou? V prvních letech osidlování uváděl Izrael bezpečnostní důvody pro výstavbu osad. Osady měly sloužit pro vojenské účely, měly chránit příhraniční

oblasti a zabránit případným útokům ze sousedních států (B'Tselem 2017). V rámci důvodů spojených s bezpečnostními otázkami můžeme pozorovat dva myšlenkové proudy. První se označuje za teritorialistický přístup, který je spojený s Allonovým plánem. Tento přístup se snažil budovat osady tak, aby se Izrael přiblížil k hranici, která byla před rokem 1947. Druhý přístup, funkcionalistický, je spojován s vojenským velitelem a politikem Moshe Dayanem a později také s premiérem Simonem Peresem. Tento přístup předpokládal zřízení pěti armádních základů podél jordánské hranice. Od roku 1968 do roku 1977 zvýšila labouristická vláda Izraele počet židovských osad na hranicích kvůli obavě z útoků Jordánska a Iráku, tyto osady měly vytvořit jakousi hráz proti hrozbě tankových útoků (Lein – Weizman 2002: 11–17). V roce 1977 se k moci dostala strana Likud společně s novým premiérem Menachemem Beginem, který důvody pro výstavbu rozšířil. Begin začal vést politiku „Velkého Izraele“. Ta propagovala ideu, že palestinská území historicky i nábožensky patří k Izraeli. Zároveň chtěl Begin na Západním břehu vytvořit základ židovské národní identity. Vyzýval tak obyvatele, aby začali osidlovat tato území. Z osidlování se tedy stal nábožensko-národní program vlády Izraele (Galchinsky 2004: 117). V neposlední řadě udává Izrael jako důvod pro výstavbu historickou existenci osad. Tvrdí, že si pouze bere zpět to, co ztratil ve válce z roku 1948 a v dalších nepřátelských akcích. Jako příklad lze použít židovská osada *Gush Etzion* mezi Jeruzalémem a Hebronem. Ta na tomto území opravdu historicky existovala a Izrael ji chtěl opět vystavit a osídlit (Britannica n.d.). Izraelští představitelé občas využívají i právní důvody, příkladem je bývalý premiér Benjamin Netanjahu, který v roce 2012 zveřejnil dokument pod názvem *Levy Commission Report*. Ta shrnula právní postoj k výstavbě osad. Zpráva odmítla aplikovatelnost čtvrté Ženevské konvence z důvodů, které byly již zmíněny výše (Liebermann 2017).

Je postoj Izraele konzistentní, nebo se v minulosti měnil a co případnou změnu způsobilo? Izraelská osidlovací politika na Západním břehu Jordánu a v pásmu Gazy prošla v průběhu let různými změnami, které odrážely politické názory předních představitelů, zájmových skupin a vývoj na mezinárodní scéně. Tyto rozdíly se projeví například v rozsahu zdrojů vyčleněných na osidlovací politiku nebo také v oblastech, ve kterých bylo rozhodnuto osady zakládat. I přes veškeré rozdíly všechny izraelské vlády od roku 1967 přispěly k posílení, rozvoji

a rozšíření výstavby židovských osad na palestinských územích (Lein – Weizman 2002: 11). Příkladem umírněnější politiky osidlování je vláda M. Begin, který stáhl osadníky ze Sinaje poté, co se jemu a egyptskému prezidentovi Sadatovi podařilo uzavřít mezi svými státy mírovou smlouvu (MFA Israel n.d. a). Na druhou stranu ale začal propagovat politiku „Velkého Izraele“.

Příkladem agresivnější politiky osidlování jsou aktivity vlády Benjamina Netanjahua. Ten byl izraelským premiérem ve dvou obdobích, 1996–99 a poté 2009–21. Jeho osidlovací politika se soustředila hlavně na rozšiřování stávajících osad, ale i na vytváření nových, a to i na územích, které byly palestinskými Araby prohlášeny za jejich. I když byl ochotný přistoupit k mírovým jednáním s Palestinou, hlavně s Jásirem Arafatem, nebyl ochotný v otázce výstavby židovských osad ustoupit. Dle jeho tvrzení nejsou osady problémem pro vznik mírové smlouvy mezi Izraelem a Státem Palestina. Netanjahu se vždy ohrazoval tím, že právně jsou osady legální a nikterak neohrožují či neutlačují Palestince. Zároveň opakovaně prohlásil, že primární překážkou, která brání míru, je odmítnutí Palestinců přijmout Izrael jakožto židovský stát v jakýchkoli hranicích (Liebermann 2017). Ústupek Palestincům ale jednou kvůli umožnění mírových jednání udělal, a to když souhlasil se zmražením výstavby židovských osad na Západním břehu na dobu 10 měsíců. Když koncem roku 2010 vyjednávání ohledně mírové smlouvy selhalo, Netanjahu opět s výstavbou pokračoval (BBC 2021).

Posledních pár let se Izrael musí vypořádávat i s kritikou, že jeho režim se rovná režimu apartheidu. Tato obvinění proudí zejména z organizací *Human Rights Watch*, *B'Tselem* a *Amnesty International*. Tato trojice obviňuje Izrael z toho, že používá krutý systém nadvlády nad palestinskými Araby, který se rovná až zločinům proti lidskosti. Izraelští osadníci a civilisté mají jiná práva než Palestinci. Izraelští osadníci podléhají izraelskému právu. Na druhé straně ale palestinští civilisté mají omezené možnosti, kde mohou bydlet, jsou to většinou předem určené enklávy. Zde Palestinci podléhají stannému právu a nemají například povoleno volit v izraelských volbách. Právě tento dvouúrovňový systém je čím dál tím častěji přirovnáván k systému apartheidu. Palestinci jsou velmi často segregováni a přistupuje se k nim jinak, nežli k Izraelcům. Izrael samozřejmě toto tvrzení silně odmítá. Společně s jeho příznivci odsoudil Izrael obvinění za urážlivé

a za antisemitské. Zjištění ze stran organizací označili izraelské představitelé za neobjektivní zkreslení a zcela vše popírají (Bishara 2022).

Izraelská veřejnost většinou se souhlasem izraelských představitelů souhlasí, a to hlavně díky tomu, jak je celá situace v Izraeli prezentována. Izraelská veřejná diplomacie se mimo jiné soustředí na boj proti negativním názorům v tisku, názory, které by mohly Izrael postavit do pozice agresora. Mnohé soukromé proizraelské organizace se také zaměřují na to, aby upozorňovaly lid, že mnohé reportáže jsou zkreslené a mnohdy silně přibarvené. Mezi tyto organizace můžeme zařadit *HonestReporting*, *Anti-Defamation League*, *Palestinian Media Watch* či *CAMERA*. Dokonce se v médiích začal objevovat termín *Pallywood*, který odkazuje na to, že palestinské zpravodajství o jejich situaci jsou pouze *fake news* (Gerstenfeld – Green 2004: 36–47). Studie věnující se Izraeli se rovněž přiklání k názoru, že izraelská média byla vždy konzervativní a reflektovala názory politického a vojenského establishmentu. Stejně tendence ale můžeme nalézt i na druhé straně barikády, i palestinské reportáže jsou mnohdy obviňovány ze zkreslování situací. S ohromnou expanzí internetu je snazší šířit *fake news*, především pomocí sociálních sítí. Palestinci využívají síly internetu a zveřejňují videa či fotografie, které mají ve člověku vyvolat silné pocity, nejčastěji to byly fotografie jejich mrtvých či zraněných občanů. I k tomuto se Izrael ohradil a tvrdí, že fotky jsou zfalšované a mají v lidech pouze vyvolat strach a nenávist (Kuntsman – Stein 2015: 65–68).

3 POSTOJ SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD

Spojené státy americké jsou od 60. let 20. století velkým spojencem Izraele. USA sehrály klíčovou roli především při podpoře mírových smluv mezi Izraelem a arabskými státy (hlavně s Egyptem a Jordánskem). Spojené státy velmi často nabízí i dobré služby či mediační pomoc při řešení arabsko-izraelského konfliktu, či při řešení izraelsko-palestinského konfliktu. Vztah k Izraeli jsou důležitým faktorem v zahraniční politice USA, která je směřována vůči Blízkému východu. Kongres USA také klade velký důraz na udržování silného a podpůrného vztahu s Izraelem. Izrael se stal mezi lety 1976 až do roku 2004 největším příjemcem roční americké pomoci. Spolupráce je ale vzájemná, přibližně 74 % finančních prostředků získaných od USA jsou používány na nákup amerického zboží a služeb. Spojené státy jsou největším obchodním partnerem Izraele. Pomoc ze strany USA je také vojenská, USA poskytují Izraeli vojenské vybavení, výcvik či peníze na nákup dalších vojenských prostředků. V dnešní době je patrné, že pomoc již není tolik orientovaná na ekonomickou sféru, nýbrž na vojenskou (Mark 2002). Kromě ekonomické a vojenské pomoci je patrná i rozsáhlá politická podpora, která z USA proudí. K roku 2021 využily USA právo veta v Radě bezpečnosti OSN minimálně 53krát, aby zabránily přijetí rezolucí odsuzující Izrael (Newton 2021).

Bilaterální vztahy se vyvinuly z počátečních sympatií a podpory vytváření židovské vlasti v roce 1948 při vzniku státu Izrael, až po silné partnerství mezi malým blízkovýchodním státem a supervelmocí. Spojené státy se mimo jiné snaží i tímto způsobem vyvážit vliv jiných konkurenčních států, které také mají své zájmy na Blízkém východě. Jedná se hlavně o Rusko a jeho spojence (Etzion 2016). Souboj zájmů na Blízkém východě byl patrný hlavně v době studené války. Spojené státy jsou také jediným stálým členem Rady bezpečnosti, který uznává Jeruzalém jako hlavní město Izraele a v roce 2018 sem z Tel Avivu přesunul svou ambasádu (Sherwood 2017). Trumpova administrativa zároveň chápala Golanské výšiny jako izraelské suverénní území, i přesto, že OSN území označila za Izraelem okupované syrské území (Magid 2021).

3.1 Odpovědi na výzkumné otázky

Jaký postoj zaujímají Spojené státy americké k otázce výstavby židovských osad?

Po dlouhá léta USA oficiálně odsuzovaly výstavbu židovských osad, označovaly ji za překážku míru v izraelsko-palestinském konfliktu, ale vždy se vyhýbaly přímému označení výstavby za nezákonnou. Tuto rétoriku USA používaly, aby Izrael nemusel čelit mezinárodním sankcím. Opatrnou rétoriku využívají i samotní američtí prezidenti. V roce 1978 vydalo ministerstvo zahraničí USA právní stanovisko, že židovské osady na palestinských územích jsou podle mezinárodního práva nepřípustné, ale prezident Ronald Reagan v rozhovoru z roku 1981 uvedl, že osady jsou „nedoporučené“, ale nejsou nezákonné.

Prvním prezidentem, který udělal výraznější krok k tomu, aby přiměl Izrael zredukovat výstavbu židovských osad, byl George H. W. Bush. Ten propojil množství pomoci, kterou posílal do Izraele, s budováním osad. To znamenalo, že náklady, které Izrael používal na budování osad, byly odečteny od záruk na půjčky, jež měly do Izraele proudit. Což ve výsledku přineslo menší finanční pomoc a menší půjčky. Nicméně jeho nástupce Bill Clinton později povolil výjimky pro výstavbu osad. Izraeli umožnil výstavbu ve Východním Jeruzalémě a také podpořil „přirozený růst“ již ve stávajících osadách. Většina amerických administrativ došla k přesvědčení, že si Izrael má ponechat své tři největší osidlovací bloky výměnou za postoupení půdy Palestincům. Zároveň ale USA považovaly za nereálné, že by Izrael mohl donutit své občany, aby osady, které by případně připadly Palestině, opustili. I administrativa Baracka Obamy se chovala kontroverzně. Tato administrativa se snažila ochránit Izrael před politickými hnutími, která chtěla penalizovat izraelské podniky působící na Západním břehu Jordánu. Zároveň se ale administrativa zdržela hlasování v Radě bezpečnosti OSN prohlašující židovské osady za nezákonné. Obama se tím snažil pokárat Izrael za výstavbu. Naopak za vlády Trumpa se USA i v pohledu na židovské osady přiklonily silně proizraelsky (Robinson 2021).

Je postoj daného aktéra konzistentní, nebo se v minulosti měnil a co případnou změnu způsobilo? Postoj Spojených států amerických byl až do roku 2019 konzistentní. Americké administrativy před Donaldem Trumpem označovaly židovské osady za překážku míru a za nevhodné. Většinou se ale USA

snažily vynechávat slovo nezákonné ze své rétoriky, a to kvůli úzkému vztahu mezi USA a Izraelem. USA považovaly růst židovských osad na Západním břehu Jordánu a na Golanských výšinách (před rokem 2005 i v pásnu Gazy) za překážku úspěchu mírových jednání a uznávaly, že většina světových mocností považuje osady za nezákonné. První oficiální stanovisko ohledně výstavby židovských osad přišlo od právního poradce ministerstva zahraničí Herberta J. Hansella v roce 1978, který došel k závěru, že jsou osady v rozporu s mezinárodním právem a jsou v rozporu s článkem 49 čtvrté Ženevské konvence. Tato zpráva dostala název Hansellovo memorandum. Dle tohoto memoranda může Izrael podnikat na okupovaných územích akce nezbytné k uspokojení svých vojenských potřeb a akce k zajištění řádné vlády během okupace. Výstavba židovských osad ale do těchto akcí nespadá, a tím pádem je dle Hansella v rozporu s mezinárodním právem (Hansell 2014: 205–207). Prezident Jimmy Carter s tímto výrokem souhlasil a prezentoval, že si nemyslí, že jsou židovské osady legální. Pozdější oficiální postoj USA se od memoranda ale už lišil. Prezentováno bylo, že osady jsou „překážkou míru“. V únoru roku 1981 oznámil Ronald Reagan, prezidentský nástupce Jimmyho Cartera, že nevěří, že jsou židovské osady na Západním břehu Jordánu nezákonné. Řekl, že osady jsou neuvážené a zbytečně provokativní, ale nejsou nezákonné (Rosen 2012: 39). Dodal ještě: „Nejsou nelegální, ne podle Rezoluce OSN, která ponechává Západní břeh otevřený všem lidem – Arabům i Izraelcům, i křesťanům“ (Carter podle Hiro 2013: 230).

Administrativy od B. Clintona nadále protestovaly proti výstavbě osad a nazývaly je překážkou míru. Největší argument byl, že výstavba židovských osad poškozují výsledek rozhovorů o trvalém statusu. Administrativa B. Obamy opět v názoru na židovské osady trochu přitvrdila. Obama prohlašoval, že Spojené státy nepřijímají legitimitu pokračující výstavby židovských osad na palestinských územích. I přes toto prohlášení ale Spojené státy v únoru roku 2011 vetovaly rezoluci Rady bezpečnosti, která by osady prohlásila za nelegální (BBC 2011). V roce 2016 se Spojené státy raději zdržely hlasování, aby nepobouřily Izrael, ale zároveň chtěly, aby byly osady prohlášené za nezákonné. Rada bezpečnosti tak, díky neúčasti USA, Rezolucí 2334 označila výstavbu za zjevné porušení mezinárodního práva (Security Council 2016).

Jak už bylo zmíněno, změna nastala v roce 2019 s příchodem Trumpovy administrativy. V listopadu téhož roku administrativa D. Trumpa výslovně odmítla Hansellovo memorandum a uvedla, že Spojené státy americké nepovažují status židovských osad za „nekonzistentní“ s mezinárodním právem (DeYoung – Hendrix – Hudson 2019). Nový přístup k výstavbě židovských osad oficiálně přednesl americký ministr zahraničí Mike Pompeo, který uvedl: „Nazývat zřizování civilních osad neslučitelným s mezinárodním právem neposílilo vyjednávání o míru. Tvrdá pravda je, že nikdy nedojde k soudnímu vyřešení konfliktu a hádky o tom, kdo má pravdu a kdo se mýlí, z hlediska mezinárodního práva mír nepřinesou“ (Pompeo podle Borger – Holmes 2019: nestránkováno). Také prohlásil, že administrativa D. Trumpa se touto změnou postavení vrací k „vyváženému a střízlivému“ přístupu k Blízkému východu. Prohlášení ministra zahraničí USA bylo později označeno za „Pompeovu doktrínu“ (Ayyub 2020). Později také Trump přišel s rozsáhlým dokumentem, ve kterém popsal svůj plán na vyřešení izraelsko-palestinského konfliktu. Z jeho znění bylo patrné, že je velmi proizraelský, což na palestinské straně vyvolalo demonstrace (Holmes – Taha – Balousha – McGreal 2020).

Když USA s výstavbou souhlasí či nesouhlasí, jak argumentují? Postoj Spojených států amerických k výstavbě židovských osad se musí dělit na tři skupiny. Na administrativu J. Cartera, která považuje výstavbu za nelegální, na administrativy, které s výstavbou nesouhlasí, ale nepovažují ji za nelegální, a pak na administrativu D. Trumpa, která s výstavbou židovských osad nemá problém a nepovažuje ji za nelegální.

Administrativa J. Cartera byla první administrativou, která výstavbu oficiálně prohlásila za nelegální. Prezident argumentoval tím, že výstavba jednoznačně porušuje mezinárodní právo a že je v rozporu s Ženevskými konvencemi (CRS 2018: 31). Skupina administrativ, která s výstavbou nesouhlasí, ale nepovažuje ji za nelegální, je již větší. Patří sem administrativy Lyndona Johnsona, Richarda Nixona, Geralda Forda, Ronalda Reagana, George H. W. Bushe, Billa Clintona, George W. Bushe a Baracka Obamy. Během těchto vlád se objevují nejčastěji argumenty, že je výstavba překážkou míru mezi palestinskými Araby a Židy, že je zbytečně provokativní, některé zpochybňují legalitu, ale nikdy ji oficiálně za nelegální neoznačily (CRS 2018: 30–31).

Administrativa D. Trumpa pojala k výstavbě zcela odlišný přístup. Jak už bylo zmíněno výše, Trump židovské obce za nelegální nepovažoval. Podle jeho mírového plánu by Izrael pohltil asi 30 % Západního břehu Jordánu a zároveň by rozšířil svou plnou suverenitu na všechny tamní židovské osady, včetně osad v údolí Jordánu (Robinson 2021).

Co jsou hlavní důvody, které USA uvádí, že je k souhlasu či nesouhlasu vedou? V prohlášení amerických státníků velmi často žádné důvody nenajdeme. Americké administrativy jsou ve své rétorice vůči Izraeli a výstavbě židovských osad velmi opatrné, a to z důvodu speciálního a blízkého vztahu mezi těmito státy. USA považují Izrael za strategickou základnu pro své zájmy na Blízkém východě. Věří, že bezpečnost a ochrana Izraele zaručuje stabilitu regionu a ochranu tamních zájmů. Tudíž, i když můžeme s měnícími se administrativy pozorovat rozdíly v přístupu k výstavbě židovských osad, nikdy nebyly použity důvody či argumenty, které by ohrozily pevný vztah s Izraelem (Hamdi 2018: 262–263). Kritika, která přicházela ze strany USA vůči výstavbě, byla vždy nějakým způsobem zakomponována tak, aby byla prezentována ve spojitosti s mírovými jednáními. To znamená, že osady byly kritizovány jako překážka míru, jako překážka k dosažení trvalého statusu a nebo jako překážka ke vzniku dvou států (Daugirdas – Mortenson 2017: 5–8).

4 POSTOJ ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD

Izrael vstoupil do Organizace spojených národů dne 11. 5. 1949 (United Nations n. d. a). Tímto dnem Izrael přijal Chartu OSN, pod kterou se podepsal a přijal její principy. Izrael se svým podpisem zavázal k dodržování Charty OSN v jejím plném znění.

Organizace spojených národů stojí na 4 pilířích, které by měly všechny členské státy dodržovat a aktivně prosazovat. Prvním pilířem je mír a bezpečnost. V preambuli Charty OSN je napsáno, že organizace vznikla „aby zachránila následující generace před metlou války, která dvakrát za náš život přinesla lidstvu nevýslovný smutek“ (United Nations n. d. b: nestránkováno). V rámci tohoto pilíře funguje i Rada bezpečnosti, což je orgán, který je odpovědný za dodržování bezpečnosti a mezinárodního míru. V dnešní době je mezi hlavní body, které ohrožují mezinárodní mír, zařazen i vnitrostátní konflikt. Výstavba židovských osad na palestinských územích se řadí do problémů spojených s izraelsko-palestinským konfliktem, jež je dle znění daného pilíře hrozbou míru. Druhým pilířem jsou lidská práva. Organizace spojených národů zastává víru v základní lidská práva, v rovná práva žen a mužů a v důstojnost a hodnotu lidské osoby. Dle OSN Izrael tento pilíř svým konáním porušuje. Třetím pilířem je zásada právního státu. To znamená, že vztahy mezi národy a státy jsou založeny na mezinárodním právu. V Chartě je uvedeno, že cílem OSN je „vytvořit podmínky, za kterých může být zachována spravedlnost a respektování závazků vyplývajících ze smluv a jiných zdrojů mezinárodního práva“ (United Nations n. d. b: nestránkováno). Posledním pilířem je rozvoj. Státy by měly dle tohoto pilíře podporovat sociální pokrok a lepší standardy života a svobodu člověka. Všechny tyto pilíře jsou základními kameny pro fungování OSN (United Nations n. d. b). Izrael ale svou výstavbou židovských osad porušuje všechny pilíře, a to i přesto, že je členskou zemí OSN.

4.1 Odpovědi na výzkumné otázky

Jaký postoj zaujímá OSN k otázce výstavby židovských osad? Od začátku izraelské okupace Západního břehu Jordánu zaujala Organizace spojených národů

jednoznačný postoj k výstavbě osad. Rezoluce 446, 452, 465, 471 a 476 potvrzují, že izraelská okupace je nezákonná. Židovské osady vystavené na okupovaném území jsou od Rezoluce 446, která byla přijata dne 22. března 1979, bez právní platnosti a představují vážnou překážku míru (Coleman 2014: 202–204). OSN oficiálně prohlásila výstavbu židovských osad za nelegální v roce 2016. V tomto roce byla Egyptem navržena nová rezoluce v Radě bezpečnosti, která měla Izrael vyzvat k ukončení výstavby nelegálních osad. Egypt ale později svůj návrh stáhl, ale znovu jej Radě bezpečnosti předložily Malajsie, Nový Zéland, Senegal a Venezuela. Hlasování o přijetí přineslo nečekaný výsledek, protože USA se rozhodly nepoužít právo veta a vzdaly se hlasování, tudíž mohla být Rezoluce 2334 přijata (BBC 2016). Tato rezoluce obsahuje, že „zakládání židovských osad Izraelem na palestinském území okupovaném od roku 1967, včetně Východního Jeruzaléma, nemá žádnou právní platnost a představuje zjevné porušení mezinárodního práva a je hlavní překážkou k dosažení dvoustranného řešení a spravedlivého, trvalého a komplexního míru“ (Security Council 2016: 2). V roce 2004 rovněž Mezinárodní soudní dvůr, což je primární soudní orgán OSN, shledal, že osady jsou dle mezinárodního práva nezákonné a tím pádem nelegální. Soudní posudek byl postaven hlavně na znění čtvrté Ženevské úmluvy a také na rezolucích Rady bezpečnosti OSN, které již dříve odsuzovaly výstavbu osad a pokusy Izraele změnit demografii na palestinských územích (International Court of Justice 2004: 1–7). K problému výstavby židovských osad se vyjádřil i další orgán OSN – Valné shromáždění. To schválilo drtivou většinou několik rezolucí, které považují výstavbu za nezákonnou. Valné shromáždění má jednu z hlavních rolí v kodifikaci mezinárodního práva, a na základě toho odsoudilo židovské osady. Valné shromáždění v roce 2017 vydalo i zprávu, která se věnuje problematice lidských práv na okupovaných palestinských územích. Lidská práva jsou v této oblasti ve stavu vážného zhoršení. Porušování lidských práv a také humanitárního práva spojených s okupací má zásadní dopad na všechny aspekty života palestinských Arabů žijících na Západním břehu Jordánu, ve Východním Jeruzalémě a v pásmu Gazy. Porušováno je i právo na sebeurčení, stejně jako ekonomická, sociální a kulturní práva. Palestincům žijícím na okupovaných územích se zároveň nedostává plné svobody, ze strany Izraele jsou tyto lidé utlačováni a stavěni níže v sociální pyramidě nežli Židé a izraelští civilisté. Zpráva odkazuje také na fakt,

že okupace má být dočasná, nikoliv permanentní (General Assembly 2017: 3–17). Rada OSN pro lidská práva, spolu s ostatními orgány, rovněž odsoudila výstavbu židovských osad a označila ji a související aktivity za porušení mezinárodního práva.

Rezolucí 446 v roce 1979 byla zřízena speciální komise, která má v určitých časových obdobích prozkoumávat situaci týkající se židovských osad na okupovaných územích včetně Jeruzaléma. Komise na základě jejich zjištění vypravovává následně zprávy, které jsou posílány Radě bezpečnosti (Security Council n.d.).

Když Organizace spojených národů s výstavbou nesouhlasí, jak argumentuje? V rezoluci z roku 2016 se uvádí několik argumentů, které potvrzují nesouhlas OSN s výstavbou. V první řadě je zmíněno, že dle Charty OSN je nepřístupné nabývat území násilím, což Izrael porušil. Dalším uvedeným argumentem je, že Izrael, jakož okupační mocnost, neplní své právní závazky a odpovědnost podle čtvrté Ženevské úmluvy o ochraně civilních osob v době války. OSN také odsuzuje Izrael za všechna opatření, která způsobila změnu demografického složení palestinských územích. Izrael svými kroky změnil charakter a fungování daných území. Změna demografie zahrnuje mimo jiné samotnou výstavbu židovských osad a jejich rozšiřování, konfiskaci palestinské půdy, přesun izraelských civilistů do těchto osad, demolici domů a vysídlení palestinských civilistů. Všechny tyto aspekty zároveň porušují mezinárodní humanitární právo. Pokračující výstavba židovských osad nebezpečně ohrožuje životaschopnost dvoustátního řešení, které je založené na hraničních liniích z roku 1967. OSN rovněž argumentuje tím, že Izrael páchá násilné činy proti civilistům a podněcuje teroristické činy. Zároveň OSN odsuzuje všechny činy provokace, podněcování a ničení přicházející ze strany Izraele.

Organizace spojených národů v Rezoluci 2334 rovněž uvádí, že neuznává žádné změny linií, které jsou v rozporu s těmi, jež byly dohodnuty v rámci jednání mezi Izraelem a Státem Palestina v roce 1967. OSN vidí zastavení veškeré izraelské osidlovací činnosti jako zásadní krok pro záchranu mírového řešení, které je založeno na existenci dvou států – státu Izrael a Státu Palestina. Výzva uvedená v dokumentu rovněž apeluje i na další státy, a to konkrétně na to, aby státy při jednání s Izraelem rozlišovaly mezi územím státu Izrael a územími okupovanými

od roku 1967. OSN nabádá Izrael k tomu, aby okamžitě podnikl kroky, které zamezí všem násilným činům proti civilistům a všem teroristickým akcím. Izrael má dodržovat závazky vyplývající z mezinárodního práva a má posilovat boj proti terorismu (Security Council 2016: 1–3).

Co jsou hlavní důvody, které OSN uvádí, že ji k nesouhlasu vedou? Důvody a argumenty se v prohlášeních OSN a v rezolucích velmi často překrývají. Hlavní důvody, které OSN uvádí jsou porušování Charty OSN a zásad fungování organizace, masivní porušování lidských práv a primárně porušování mezinárodního práva. Lidská práva Palestinců nejsou na okupovaných územích dodržována. Mnoho žen, mužů a dětí bojuje o možnost vést důstojný život, o který je vleklá krize připravila. Vojenská okupace Izraele nejeví dostatečný respekt k mezinárodnímu právu, vyvolává konflikty s palestinskými ozbrojenými skupinami a tím trpí i palestínští civilisté žijící na okupovaných územích. Izraelské úřady pravidelně zabavují nebo demolují domy Palestinců, nebo je nutí, aby je zdemolovali sami, a to z důvodu, že nemají dostatečná stavební povolení, která ale nejsou ve většině případů možná získat. I samotní izraelští osadníci zastrašují a napadají Palestince, protože židovští osadníci mají na území jiná práva a privilegia nežli Palestinci. Palestinci jsou mimo jiné i omezováni v pohybu. Do některých oblastí vstupovat nemohou. Mnoho z těchto omezení je zaměřeno na ochranu a poskytování prostoru pro přirozený růst židovských osad a jejich postupnému připojení k Izraeli, což je rovněž v rozporu s mezinárodním právem (OCHA n.d.) Výstavba židovských osad vedla k porušení práv Palestinců na sebeurčení, práv na využívání přírodních zdrojů, na rovnost, majetek, přiměřenou životní úroveň a na svobodu pohybu. I když mezinárodní humanitární zákony zní jasně a Izrael je evidentně porušuje, bylo jejich dodržování Izraelem z velké části nevymahatelné. Rada bezpečnosti dosud nikdy neuplatnila své pravomoci podle Kapitoly VII Charty OSN. Nebyly uplatněny žádné donucovací prostředky, kromě sankcí, které by přiměly Izrael zastavit porušování jak lidských práv, tak mezinárodního práva. OSN je jediná světová instituce, která disponuje právem použít donucovací prostředky, když jsou schváleny Radou bezpečnosti OSN. Ta je ale v mnoha případech týkajících se Izraele paralyzována. Spojené státy americké vůči uplatnění donucovacích prostředků používají své právo veta, které plyne z jejich stálého členství (Galchinsky 2004: 118–119).

Rada bezpečnosti OSN v Rezoluci 2334 vyzývá obě strany konfliktu, aby začaly jednat dle mezinárodního práva a dle mezinárodního humanitárního práva. Strany jsou vyzývány držet se svých předchozích dohod a závazků, zachovávat klid a zdrženlivost. Dále se mají vzdát provokativních akcí, pobuřující rétoriky a mají se snažit deeskalovat napjatou situaci, která panuje na okupovaných územích. OSN vybízí Izrael a Stát Palestinu k obnově důvěry, k vytvoření podmínek nezbytných pro prosazení míru a k zahájení akcí, které budou demonstrovat skutečné odhodlání stran docílit dvoustátního mírového řešení. Podpora míru a mírového řešení je nejčastější výzvou, která od OSN přichází. Rada bezpečnosti také žádá, aby se zintenzivnilo a urychlilo mezinárodní a regionální diplomatické úsilí, a aby se prohloubila podpora, která je zaměřená na bezodkladné dosažení komplexního, spravedlivého a trvalého míru na Blízkém východě. V tomto ohledu musí být i ukončena izraelská okupace palestinských územích, která začala v roce 1967, a s ní spojená výstavba židovských osad. V posledních bodech rezoluce Rada bezpečnosti potvrzuje své odhodlání podporovat strany konfliktu během jednání a při tvorbě mírové smlouvy. Rada je také odhodlána zajistit nezbytné prostředky, které by usnadnily cestu k mírové dohodě, včetně dobrých služeb, mediačních služeb a služeb generálního tajemníka (Security Council 2016: 2–3).

V roce 2013 vydala OSN zprávu, která nabádala Izrael okamžitě stáhnout všechny osadníky ze Západního břehu Jordánu, jinak by mohl čelit Mezinárodnímu trestnímu soudu za vážné porušení mezinárodního práva. Izrael ale na tuto výzvu odvětil, že je podle něj kontraproduktivní a nešťastná. Takto Izrael reaguje téměř na každou rezoluci či zprávu vydanou OSN. Izrael totiž cítí, že v rámci OSN má velkou podporu Spojených států amerických. Tento pocit ale přichází oprávněně, už jenom z počtu rezolucí, které USA vetovaly, aby chránily Izrael. Rada pro lidská práva (UNHRC) se vydáním této zprávy snažila znovu ukázat, že Izrael porušuje článek 49 čtvrté Ženevské konvence a že stažení všech osadníků je nutné. UNHRC tvrdí, že výstavba židovských osad vedla k plíživé anexi a brání vytvoření palestinského státu a omezuje právo Palestinců na sebeurčení. Ve zprávě bylo také široce zopakováno, že výstavba je nezákonná (Sherwood 2013). I když Izrael na zprávu zareagoval odmítavě, přinesla povzbuzení pro Palestinu. Palestina byla totiž v roce 2012 přijata do OSN jako

pozorovatelský stát a vydání zprávy jim ukázalo, že má v OSN podporu (United Nations n.d. c). Po přechodu Palestiny na status nečlenského pozorovatelského státu oznámil Izrael novou vlnu výstavby židovských osad, a to na velmi citlivém území – ve Východním Jeruzalémě (Sherwood 2013).

Občanským, politickým, ekonomickým, sociálním a kulturním důsledkům, které plynou z výstavby židovských osad na okupovaných územích, se věnuje zpráva Rady pro lidská práva OSN z roku 2013. Tato rada je zaštiťována Valným shromážděním OSN. V prvním bodě je zmíněno právo na sebeurčení. Valné shromáždění v rezoluci 67/19 potvrdilo, že palestinský lid má právo na sebeurčení a má právo na nezávislost v jejich Státě Palestina, a to včetně okupovaných území. Palestina má rovněž právo na demografickou a územní přítomnost na okupovaných územích a na trvalou suverenitu nad přírodními zdroji, což Izrael neustále porušuje. Osady brání Palestincům v přístupu k jejich přírodním zdrojům a Palestina nemá žádnou možnost je kontrolovat. Generální tajemník OSN poznamenal, že Palestina nemá prakticky žádnou kontrolu nad vodními zdroji na Západním břehu Jordánu. Dále osady využívají těžbu nerostných surovin a úrodnou zemědělskou půdu na palestinských územích, a tím vyloučily Palestince v jejich užívání. Zakládání osad na Západním břehu společně s vytvářením desítek enkláv také narušilo územní kontinuitu mezi palestinskými komunitami, a tím způsobilo jejich fragmentaci. Dle dalšího odstavce vydané zprávy OSN postrádají Palestinci právo na nediskriminaci a rovnost. V rámci tohoto bodu je možné sledovat více dalších ukazatelů. Na palestinských územích panuje nerovnost a diskriminace při aplikaci práva. Na okupovaných územích jsou uplatňovány odlišné právní systémy pro izraelské osadníky a pro Palestince. Obecně platí, že Palestinci podléhají vojenskému soudnímu systému s širokým jurisdikčním dosahem, izraelským vojenským řádům a osmanským, britským a jordánským právním předpisům. Kdežto izraelští osadníci podléhají izraelskému vnitrostátnímu právu, které je vynucováno policií a soudy v Izraeli. Na denním pořádku panuje na okupovaných územích i násilí a zastrašování palestinských osadníků. K útokům dochází i během denního světla, pachatelé jsou známí, útoky probíhají před zraky policie a armády, často jsou pořizovány videa či fotografie, ale i přesto je odpovědnost za násilí páchaná Izraelci nedostatečná. Těmito činy se židovští osadníci snaží vytlačit Palestince z jejich země. Omezována

je náboženská svoboda, a s tím je spojena i nesnášenlivost mezi obyvateli. Na okupovaných palestinských územích, v Hebronu, Východním Jeruzalémě a Nábulusu nalezneme místa, která jsou spojena s hlubokým významem pro křesťanství, islám, ale i judaismus. Zvláště Východní Jeruzalém a Hebron se staly terčem agresivní osidlovací politiky a praktik posilujících náboženskou nesnášenlivost. Palestincům bývá mnohdy odepřen přístup na místa uctívání. Když se Palestinci vydají do uctívaných oblastí během svatých dnů, musejí projít kontrolními stanovišti, což jim brání v tom být v určitý čas na daných místech. Kontroly jsou totiž zdlouhavé a někdy se přes ně vůbec nedostanou. V jiných případech se místa úplně uzavrou. Zároveň mešity a křesťanské kostely bývají velmi často terčem útoků. Palestinci musí čelit i vyvlastnění a vysídlení. Půda je konfiskována Izraelem s argumentem, že je pro vojenské účely, přitom je ve většině využívána pro rozvoj a rozšíření židovských osad. Zabrané pozemky jsou používány nejen ke zmiňované urbanizaci, ale také jako nárazníkové zóny na ochranu sídel nebo jsou přeměněny na přírodní a rekreační oblasti, kam ale Palestinci nemají přístup.

Dalším aspektem je omezení svobody pohybu Palestinců. Omezení mají různé podoby. Na okupovaných územích nalezneme silnice určené pouze pro izraelské osadníky, kontrolní body a přechody pro Palestince, jsou vytvářeny zdi a zábrany. Tato omezení mají dopad i na schopnost Palestinců pracovat a vydělávat si na živobytí. Vnější rozlohy mnohých židovských osad zahrnují i půdu, která je v soukromém vlastnictví Palestinců. Vlastníkům těchto půd je udělováno speciální povolení na určitý počet dnů v roce, kdy mají na svou půdu přístup. Velmi často se tato doba kryje s časem sklizně. Tento systém je nazýván režim „předchozí koordinace“. Další omezení je v rámci svobody projevu a pokojného shromažďování. Palestinci žijící na okupovaných územích proti panujícím podmínkám často násilně demonstrují, a tak Izrael na tyto demonstrace reaguje omezením shromažďování nebo prohlášením určitých oblastí za uzavřené vojenské zóny. Při potlačování protestů používá Izrael rovněž násilné prostředky, slzný plyn, gumové projektily a příležitostně i ostré náboje. Omezení projevu a shromažďování má za cíl zajištění poklidného každodenního života izraelských osadníků. Mezi omezení pro Palestince se řadí i omezení práva na vodu. Palestinský vodohospodářský úřad nemá velké kapacity na to vytvářet nové vodní

zdroje, protože je omezován ujednáními o hospodaření s vodou, prozatímní dohodou a také Společnou vodní komisí. V komisi má Izrael značnou převahu, připadá mu 90 % vodních zdrojů na Západním břehu Jordánu. Velký počet projektů, které by chtěla Palestina vytvořit, je komisí zamítnut. Fragmentace území přináší komplikaci pro distribuci vody. Téměř každý vypracovaný projekt předpokládá, že by se voda musela distribuovat přes židovské osady, což je automaticky Izraelem zamítnuto. Nedostatek vody sužuje mnohé Palestince a pro vodu musí někteří urazit i několik kilometrů. Omezení pro Palestince postihují rovněž jejich hospodářská práva. Palestincům je odepírán přístup k zemědělským oblastem, nebo jsou jejich zemědělské oblasti vyvlastňovány, což má dopad na palestinský rozvoj. Od roku 1967 klesá podíl zemědělské výroby na HDP a zvyšuje se nezaměstnanost. Poklesla i velikost zemědělských podniků Palestiny z důvodu ubývajících vodních zdrojů, vysokých dopravních a transakčních nákladů a zmenšování trhu. Mnoho palestinských zemědělských oblastí se muselo posunout ze zavlažovaných plodin k rostlinám, kterým stačí na závlahu déšť. Tyto plodiny mají ale menší výnosnost. Výnosnost se zmenšuje i kvůli faktu, že pro Palestince je zakázán dovoz veškerých hnojiv. Izraelští osadníci se snaží palestinské zemědělství ničit. Palestinci trpí opakovanými útoky na jejich stromy (hlavně během sezóny sklizně oliv), na vodní zařízení a na jejich dobytek. „Neschopnost palestinské ekonomiky expandovat a nabízet příležitosti, vysoká míra nezaměstnanosti a klesající mzdy na palestinském trhu práce, inflace a rostoucí chudoba jsou faktory, které nutí Palestince hledat zaměstnání v osadách a v Izraeli, kde jsou mzdy vyšší“ (Human Rights Council 2013: 8–20). I když jsou mzdy v osadách vyšší, pracovní podmínky jsou pro Palestince mnohonásobně horší a nejisté. Pracovníci, kteří volají po svých právech, jsou ve většině případů propuštěni. Zároveň chybí ze strany izraelských úřadů dohled nad zaměstnavateli v osadách. Podniky zanedbávají bezpečnost práce a hygienu, a to i takové firmy, které pracují s nebezpečnými materiály.

Samotné podniky mají vliv na dění v osadách. Firmy rozvíjejí v židovských osadách své aktivity, a tím pomáhají v jejich rozvoji. Průmyslové parky v mnohých osadách nabízejí daňové úlevy, nízké mzdové náklady, nízké nájemné a další výhodné pobídky. To má za následek, že ekonomické aktivity těchto zón rostou. Banky poskytují výhodné hypoteční úvěry izraelským zájemcům o bydlení

a nabízejí speciální úvěry na stavební projekty v osadách. To má za následek stále více izraelských zájemců o přesun do osad. Ve zprávě Rady pro lidská práva je také zmíněno, že mnohé obchodní podniky nepřímo či přímo umožnily, usnadnily nebo profitovaly z výstavby židovských osad a nebo z jejich růstu. Firmy často do osad dovážejí materiály, které usnadňují výstavbu, sledovací a identifikační zařízení a zařízení pro demolici obydlí a majetku. Izrael z profitu těchto firem také těží, označuje většinu exportních produktů jako pocházející z Izraele, i přesto, že byly částečně vyrobeny v osadách. To představuje problém sledovatelnosti produktů i pro jiné státy, které chtějí následovat své mezinárodní a regionální závazky a Izrael ve stavbě osad nepodporovat. Zároveň je tak porušováno právo spotřebitele na informace (Human Rights Council 2013: 18–21).

Je postoj Organizace spojených národů konzistentní, nebo se v minulosti měnil a co případnou změnu způsobilo? OSN je od začátku okupace a začátku výstavby židovských osad ve svém postoji konzistentní. Již od roku 1967 se aktivně snaží prosazovat rezoluce, které by přiměly Izrael zastavit výstavbu. V Radě bezpečnosti se podařilo prosadit rezoluce, které odsuzovaly Izrael za jeho činy a chování vůči Palestincům a v roce 2016 se podařilo přijmout rezoluci, která označila výstavbu za nelegální. Dosud se ale nepodařilo prosadit rezoluci, jež by povolila použít násilné donucovací nástroje. OSN také zmiňuje, že kromě porušování mezinárodních práv, je výstavba osad důvodem, proč se stále nepodařilo dosáhnout mírové dohody a dohody, která by vytvořila dva státy – samostatný Stát Palestina a stát Izrael. Rovněž OSN aktivně vybízí Izrael, aby dodržoval lidská práva a přestal diskriminovat palestinské Araby.

5 POSTOJ EVROPSKÉ UNIE K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD

Evropská unie je aktér, který má na Blízkém východě svůj vliv. Izrael je zároveň důležitým partnerem pro EU. Izrael má status přidruženého státu Evropské unie od roku 1995, kdy společně EU a Izrael uzavřely Asociační dohodu. Pro strategické zájmy EU stoupl význam Izraele po roce 2004 s největším rozšíření EU, kterým se vzájemné hranice značně přiblížily. Spolupráce mezi aktéry je koordinována jak bilaterálně, tak v rámci Evropské sousedské politiky, ale také multilaterálně prostřednictvím Unie pro Středomoří (Euroskop 2018).

Počátky vzájemných vztahů můžeme nalézt už v rámci Evropského hospodářského společenství (EHS). Izrael si byl už tehdy vědom, že EHS bude mít velký politický a hospodářský význam. Z toho důvodu jako jeden z prvních států uznal EHS jako subjekt mezinárodního práva. Rozhovory o spolupráci mezi Izraelem a Společenstvím byly zahájeny již roku 1957. V dubnu roku 1958 Izrael požádal o akreditaci diplomatického zastoupení u Společenství. Žádost byla Izraeli vyhověna a stal se tak třetí zemí, která navázala s EHS diplomatické styky (Sander 2000: 67). V roce 1995 Asociační dohoda přinesla možnost prohlubování politické spolupráce. Stanovila také podmínky ekonomické, technické, vědecké, regionální a sociální spolupráce. V dohodě jsou články o turismu, právu, migraci, transportu, platbách a mnoho dalšího. Dohoda se snaží pokrýt co nejvíce oblastí, ve kterých by byla spolupráce výhodná pro obě strany (Council and Commission 2000: 4–17). Pravidelná koordinace spolupráce je zajišťována podvýbory v rámci Evropské politiky sousedství. Podvýbory jsou složeny ze zástupců Evropské unie a Izraele a zpravidla zasedají jednou ročně. Zasedání se konají buď v Bruselu nebo v Jeruzalémě a mají za úkol rozvíjet obchodní vztahy, spolupráci v boji proti terorismu, právní kooperaci a další oblasti, které jsou zrovna potřebné řešit. Pravidelně se setkávají také zástupci izraelského parlamentu (Knesetu) a Evropského parlamentu. Izrael je rovněž zapojen do mnoha programů. Jsou to programy z oblasti právního státu, životního prostředí, změny klimatu, spravedlnosti, kultury a dalších. Zásadní roli hraje spolupráce v oblasti vědy a výzkumu, a to vzhledem k znalostem a high-tech povaze izraelské ekonomiky.

V roce 2013 bylo uděleno Izraeli a budoucímu státu Palestina „zvláštní výsadní partnerství“, jež poskytuje oběma stranám podporu v bezpečnosti,

hospodářské a politické oblasti. Toto partnerství souvisí s budoucí dohodou o konečném statusu. Evropská unie se snaží pomoci s mírovým procesem na Blízkém východě. V rámci úsilí o vytvoření důvěry mezi Izraelci a Palestinci zahájila EU Iniciativu pro budování míru. Ta podporuje projekty, které usilují o ukončení konfliktu. Iniciativa má roční rozpočet 5 milionů eur na podporu místních a přeshraničních programů v Palestině, Izraeli a Jordánsku. Evropská unie se aktivně angažuje ve zprostředkování vyjednávání mezi Izraelem, Palestinou a dalšími státy v regionu. I přes toto úsilí se postoje jednotlivých států EU v určitých otázkách značně liší (například členství Palestiny jako nečlenského státu OSN či status Jeruzaléma) (Euroskop 2018).

Evropská unie udržuje závazek vůči dvěma hlavním zásadám, co se Izraele týče. Na jedné straně to je pevná historická vazba s Izraelem a na druhé straně snaha vyřešit izraelsko-palestinský konflikt na základě vzniku dvou států. Idea palestinského státu žijící v míru vedle Izraele je jedním z nejdéle trvajících postojů společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie. Počátky tohoto postoje nalezneme v Benátské deklaraci z roku 1980, která byla vydána tehdejšími devítičlennými Evropským hospodářským společenstvím. Je to jedna z oblastí, do které putuje nejvíce investic v rámci společné evropské politiky. Investice jsou jak finanční, tak je to politická energie a věnovaný čas (Lovatt – Toaldo 2015: 1).

5.1 Odpovědi na výzkumné otázky

Jaký postoj zaujímá Evropská unie k otázce výstavby židovských osad? První vyjádření ohledně výstavby židovských osad přišlo od předchůdce EU od Evropských společenství (ES) v roce 1977. V únoru 1977 se společenství postavila proti izraelským osadám na palestinských územích. Byl vyjádřen názor, že řešení konfliktu na Blízkém východě bude možné jenom pokud bude mít palestinský lid legitimní právo na účinné vyjádření své národní identity, které bude následně převedeno do skutečnosti. Již tehdy se Evropská společenství ohrazovala na čtvrtou Ženevskou konvenci, která je Izraelem porušována. Konvence se dle vyjádření vztahuje i na okupovaná území. ES se otevřeně postavila proti izraelské politice výstavby osad. Byla také proti všem krokům, které by jednostranně změnil status Jeruzaléma. Toto vyjádření mělo podporu arabských států (Persson 2020: 30–31). Evropa zaujala svůj postoj k výstavbě židovských osad také v roce

1980. V červnu toho roku byla vydána Benátská deklarace, kde tehdejší Evropské hospodářské společenství s devíti členy přijalo vyjádření, že „osidlování, jakož i změny v počtu obyvatel a majetku na okupovaných arabských územích jsou podle mezinárodního práva nezákonné“ (ECC 1980). V deklaraci je uvedeno, že rozhodnutí zástupců EHS je konané na základě rezolucí Rady bezpečnosti, konkrétně na základě rezolucí 242 a 338 a na dalších deklaracích, které OSN vydalo. Už v roce 1980 EHS naléhalo na Izrael, aby přikročil k mírovým jednáním a prosazoval mír na Blízkém východě (ECC 1980). Rok 2010 přinesl žádost o uvalení sankcí na Izrael. Impuls přišel od 26 bývalých vůdců EU, včetně Javieru Solana, bývalého šéfa pro zahraniční věci EU. V dopise bylo zmíněno, že čas rychle utíká a pokračující osidlovací činnost Izraele představuje obří hrozbu pro možné vytvoření suverénního palestinského státu. Odpověď EU byla jiná, než skupina očekávala. EU se v odpovědi vyjádřila, že postoj k výstavbě židovských osad zůstane beze změny (BBC 2010). V roce 2011 byla ze strany Izraele oznámena další plánovaná výstavba téměř 300 nových bytových jednotek na Západním břehu Jordánu. To zvedlo opět mezinárodní pozornost a tzv. blízkovýchodní kvartet (EU, USA, Rusko a OSN) vyjádřil znepokojení s pokračující výstavbou židovských osad. Ve společném prohlášení uvedl, že pro mírové rozhovory mezi Palestinci a Izraelci je to další šrám. Samotný kvartet se snažil strany posadit k jednomu jednacímu stolu, ale podmínkou bylo zmražení výstavby židovských osad na palestinských územích. Situaci mimo nově oznámené výstavby komplikoval i fakt, že Palestina podala žádost o členství v OSN (Euroaktiv 2011).

Další kritika výstavby židovských osad přišla v roce 2012. Evropská unie potvrdila svůj názor, že osady jsou nezákonné a varovala, že mírové řešení, které zahrnuje dvoustranné řešení, je výstavbou osad ohroženo. Vydané prohlášení Radou pro zahraniční věci EU obsahovalo ostrou kritiku osad, zejména kvůli zrychlení výstavby, vystěhování Palestinců a demolice domů ve Východním Jeruzalémě, násilí a provokace osadníků a celkově se zhoršující podmínek pro palestinské obyvatelstvo na Západním břehu Jordánu. Chování Izraele a jeho politika osidlování znemožňuje mírový proces a tím ohrožuje regionální mír. V prohlášení také Evropská unie uvedla, že nebudou z její strany uznány žádné změny hranic po roku 1967 bez souhlasu obou stran. Byla řešena i otázka Jeruzaléma. Dle EU

by Jeruzalém měl být budoucím hlavním městem obou států. Izrael prohlášení Evropské unie rychle odmítl s tím, že kritika je založena na částečně zaujatém a jednostranném zobrazení reality na místě (Sherwood 2012). K osadám se v roce 2012 vyjádřila i Vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci Catherine Ashtonová, která zmínila, že Palestinci i Izraelci se musí zdržet veškerých provokativních akcí, které podkopávají jakékoliv vyhlídky na pokračování dialogu mezi stranami. Dodala, že výstavba židovských osad je nelegální dle mezinárodního práva (Ashtonová podle Haaretz 2012: nestránkováno). Postoj EU byl znovu potvrzen v roce 2019, a to v návaznosti na změnu postoje Spojených států amerických k výstavbě židovských osad na okupovaných územích. Evropská unie znovu potvrdila, že věří, že židovské osady na palestinských územích jsou nelegální podle mezinárodního práva a jsou překážkou pro dosažení míru (Reuters 2019).

V červenci roku 2013 byly vydány nové pokyny proti izraelským osadám na Západním břehu Jordánu, ve Východním Jeruzalémě a na Golanských výšinách. Pokyny byly zhotoveny Evropskou komisí a vstoupily v platnost 1. ledna 2014. Nový přístup zakazoval udělování grantů či jiných forem finanční pomoci židovským osadám na palestinských územích. Směrnice vyvolaly velké pobouření na izraelské straně. Izraelská vláda na vydání dokumentu hned reagovala tím, že nepodepíše výzkumný projekt Horizon 2020, který začínal v lednu 2014, pokud zůstanou pokyny nadále v platnosti. V daném projektu bylo ale investováno hodně peněz a Izrael byl jedinou mimoevropskou zemí, které byla nabídnuta plná účast. Očekávalo se, že Izrael přispěje částku přibližně 600 milion eur, na oplátku měl ale dostat více než 1 miliardu eur. Akademické a obchodní komunity tlačily na izraelskou vládu, aby ustoupila a přijala směrnice. To se nakonec povedlo. Pokyny ale nikdy nebyly pouze o penězích, EU šlo o to, že chtěla ukázat Izraeli, že okupovaná území nevidí jako izraelská území, nýbrž jako palestinská a syrská území. Od vydání Benátské deklaráce šlo o nejvýznamnější krok, který Evropská unie proti židovským osadám podnikla. Pokyny představovaly nový politický nástroj EU, protože pro malou zemi orientovanou na špičkové technologie, jako je Izrael, je nutné, aby se účastnila velkých mezinárodních projektů. Směrnice v praxi kombinují tvrdou a měkkou moc. Mimo jiné pokyny ukázaly potenciál EU uplatnit svou normativní

a legitimizační pravomoc v izraelsko-palestinském konfliktu a ukázaly, že EU se snaží jít příkladem ostatním. B. Netanjahu viděl neschopnost zastavit pokyny vyjít v platnost jako největší izraelské diplomatické selhání od jeho vstupu do politiky (Persson 2015: 151–152). Ve směrnici z roku 2013 se také uvádí, že izraelská vláda je povinna ve všech budoucích dohodách s Evropskou unií uvést, že osady na Západním břehu Jordánu včetně Východního Jeruzaléma leží mimo stát Izrael. Všechny dohody uzavřené s Izraelem musí jednoznačně uvádět svou nepoužitelnost na okupovaných územích od roku 1967 (Council of the European Union 2012: 7–9).

Evropská unie postupně začala zavádět politiku diferenciací, která měla striktně rozdělit Izrael a Izraelem okupovaná území. Diferenciace se týká opatření přijatých EU. Slouží k vyloučení subjektů a činností spojených s osadami z bilaterálních jednání a vztahů s Izraelem. Evropská unie nikdy neuznala legitimitu židovských osad na palestinských územích. „To znamená, že Evropská unie má povinnost prakticky provádět svou politiku neuznávání úplným a účinným prováděním vlastních právních předpisů proti začleňování osidlovacích subjektů a činností Izraelem do jeho vnějších vztahů s EU“ (Lovatt 2016: 2). Diferenciace je jedním z neúčinnějších nástrojů, které může Evropská unie používat pro podporu svého postoje, že výstavba židovských osad na palestinských územích je nelegální. Tato politika nevychází ze snahy izolovat Izrael, ale spíše z nutnosti prosazování mírového řešení a snahy zastavit výstavbu. Zvyšování diferenciací je plně v souladu s předchozími prohlášeními Evropské unie a přispívá k dosažení cílů politiky EU vůči Blízkému východu (Lovatt – Toaldo 2015: 1).

Velký krok, který EU podnikla, bylo zavedení označení produktů pocházející z židovských osad. Rozhodl o tom nejvyšší soud Evropské unie v roce 2019. Toto rozhodnutí bylo přivítáno organizacemi na ochranu lidských práv. Evropský soudní dvůr ve svém rozhodnutí uvedl, že všechny potraviny pocházející z území, které Izrael okupuje, musí nést označení jejich původu. Toto opatření bylo zavedeno zejména kvůli tomu, aby spotřebitelé při nákupu mohli informovaně vybírat zboží. Evropská unie zároveň soustavně vystupovala proti rozšiřování židovských osad a tvrdila, že výstavba podkopává veškeré naděje na dvoustátní řešení. Izrael na druhou stranu tvrdí, že označování produktů je nespravedlivé a diskriminační a že s jinými zeměmi, které jsou zapojeny

do sporu o půdu, se nezachází stejně. Rozhodnutí EU podpořilo i *Human Rights Watch*, které uvedlo, že evropští spotřebitelé mají právo na to vědět, že produkty, které kupují, nejsou spojeny se závažným porušováním mezinárodního humanitárního práva (HRW podle The Guardian 2019). Návrh na označování produktů byl v EU už několik let před jeho přijetím. První impulzy k prosazení návrhu přišly už v roce 2015 (Booker 2015). Nové izraelské plány na výstavbu v roce 2021 opět přiměly EU reagovat. Izraelský pozemkový úřad vypsal výběrové řízení na výstavbu 1300 nových domů. Ty mají být vystaveny v řadě již existujících osad na Západním břehu. Pozemky určené pro novou výstavbu jsou ale pozemky, které Palestinci chtějí pro svůj budoucí stát. Tímto krokem přispívá Izrael k rozšiřování osad, ale nedá se to nazývat přirozeným přírůstkem. Na tento popud Evropská unie vyzvala Izrael, aby výstavbu ihned zastavil a ve výběrových řízeních dále nepokračoval. Mluvčí výkonné komise EU v prohlášení znovu zdůraznila evropský postoj k výstavbě: „Osídlování je podle mezinárodního práva nezákonné a představuje hlavní překážku pro dosažení dvoustranného řešení a spravedlivého, trvalého a komplexního míru mezi stranami“ (Reuters 2021). Evropská unie vyzvala izraelskou vládu, aby se místo tenderu snažila zaměřit na snížení napětí mezi stranami, na zajištění klidu, aby zastavila výstavbu a soustředila se na opětovné navázání vztahu a budování důvěry mezi stranami. Izrael byl také vyzván ke zlepšení životních podmínek pro obyčejné lidi, které jsou naléhavě potřeba. EU potvrdila svou pozici při podpoře kroků k udržitelnému míru mezi Izraelem a Palestinou (Stano – Nieto 2021).

Když Evropská unie s výstavbou nesouhlasí, jak argumentuje? Evropská společnost v roce 1977 jako první argument uváděla, že Izrael porušuje čtvrtou Ženevskou konvencí, a tudíž jedná nezákonně. Zakládání osad by zároveň mohlo poškodit vyhlídky na vytvoření mírové smlouvy jak mezi Izraelem a Palestinou, ale také mezi Izraelem a arabskými státy. Poprvé bylo také zmíněno, že Palestinci jsou národ se svojí identitou, kterou je třeba převést do skutečnosti. Poprvé bylo rovněž výslovně zmíněno, že status Jeruzaléma je součástí konfliktu. Již v roce 1977 viděla ES výstavbu jako budoucí překážku pro mírová jednání. Politika Izraele byla tehdy označena jako „politika kolonizace okupovaných území“. To je terminologie, kterou by dnešní Evropská unie nepoužila. Arabská strana tomuto postoji vyjádřila uznání. Tento postoj vůči výstavbě židovských osad

posunul vztahy Evropských společenství více propalestinským směrem (Persson 2020: 31). Evropská společenství uznala Palestince jako lid již v roce 1973 a snažila se o rozšiřování jejich práv. V rámci skloňování otázky výstavby osad zařadilo ES i otázku Palestinců a jejich nárok na to mít svou vlast. Jejich zástupci by se také měli zapojit do všech jednání, aby byli schopni sami si určit svou budoucnost (Persson 2020: 38–39). Před vydáním Benátské deklarace se hlavy devíti států v EHS shodly, že rostoucí napětí na Blízkém východě představuje vážné nebezpečí pro mír a činí komplexní řešení izraelsko-arabského konfliktu naléhavějším než kdy jindy. V deklaraci je uvedeno, že EHS odsuzuje výstavbu židovských osad na palestinských územích, protože nastal čas prosadit uznání a implementaci dvou principů uznávaných společenstvím. Jde o právo na existenci a bezpečnost všech států v regionu, včetně Izraele a o spravedlnost pro všechny národy, což v praxi znamená uznat legitimní práva palestinského lidu. Devítka také v dokumentu uvedla, že je třeba, aby Izrael ukončil okupaci palestinských území a navrátil je zpět Palestině. Izraelské osady představují vážnou překážku mírového procesu na Blízkém východě a jsou dle mezinárodního práva nezákonné. V deklaraci je rovněž zdůrazněno, že je nutné ukončit násilí a zřeknout se síly nebo hrozby použití síly. To by mělo vytvořit atmosféru důvěry, což je základní prvek pro možnost mírových jednání. V neposlední řadě je zmíněn Jeruzalém. Dle devítky států je zapotřebí, aby se dohodl status města, který by zaručoval svobodu přístupu na svatá místa pro každého nehledě na jeho vyznání (ECC 1980).

V roce 2010 C. Ashtonová zmiňuje primární argumenty, proč EU s výstavbou nesouhlasí. Výstavba osad je nelegální dle mezinárodního práva, představuje překážku pro mír a je hrozbou pro vytvoření dvou samostatných států (Gee 2013: 22–23). V roce 2012 EU opět potvrdila naléhavost vyřešení problému izraelských osad. Ve zprávě, která byla zveřejněna na začátku roku, vyzvala EU členské státy, aby bylo přijato aktivnější provádění politiky vůči Izraeli a mírovému procesu. Evropská unie se snažila přinutit společnosti v Evropě, aby přerušily své vazby s podniky zapojenými do výstavby osad. EU apelovala na to, aby od izraelských osadnických podniků nenakupovaly žádné zboží. Bylo rovněž doporučeno vytvoření černé listiny osadníků, kteří jsou zapojeni do násilí na Palestincích, a aby jim byl rovněž zakázán vstup do členských států EU. Tím chtěla Evropská unie podpořit činnost Organizace pro osvobození Palestiny (Levy

2012). Zpráva, která byla vytvořena, varovala, že expanze židovského osidlování na palestinských územích systematicky podkopává palestinskou přítomnost a znemožňuje vytvoření mírových dohod. Téhož roku Evropská komise zvažovala přijetí legislativy, která by přímo nařizovala evropským podnikům zatrnout vazby s podniky z osad a zabránila tak proudění financí na podporu výstavby židovských osad (Macintyre 2012). EU také zmínila, že životní podmínky Palestinců se zhoršují, a že nucený přesun izraelských osadníků, demolice obydlí a infrastruktury narušují práva palestinských obyvatel. Humanitární organizace působící na Západním břehu v roce 2012 informovaly EU, že izraelské bezpečnostní síly za rok 2011 zbouraly 62 projektů na okupovaných územích financovaných z fondů Evropské unie. Tyto projekty zahrnovaly bydlení, vodní cisterny a hospodářské budovy. Další projekty dle humanitárních organizací byly ohroženy (Sherwood 2012).

Prohlášení ministrů zahraničí EU v roce 2012 přineslo komplexní postoj Evropské unie k otázce výstavby židovských osad a argumentaci proč: „EU je hluboce zklamaná a důrazně se staví proti izraelskému plánu na rozšíření osad na Západním břehu Jordánu a ve Východním Jeruzalémě; provádění plánu vážně naruší šanci na urovnání konfliktu vyjednáváním; plán ohrožuje šance na vytvoření udržitelného palestinského státu s územním sousedstvím a Jeruzalémem jako budoucím hlavním městem obou států; výstavba může vést k násilnému přesunu civilního obyvatelstva; vzhledem k tomu, že řešení založené na dvou státech je hlavním evropským zájmem, bude EU situaci pozorně sledovat a podle toho jednat; EU vyjadřuje svůj závazek, že v souladu s mezinárodním právem se všechny dohody mezi Izraelem a EU nevztahují na oblasti dobyté Izraelem v roce 1967“ (Stein 2013: 2).

Opětovné volání po mírovém řešení a vyřešení otázky výstavby přišlo v roce 2017. Evropský parlament uvedl, že uznání hranic z roku 1967, výměna území, Jeruzalém jako hlavní město obou států a dvoustátní řešení, je jedinou nadějí na mír. Postoj byl podpořen argumenty poukazující na porušování lidských práv ze strany Izraele. V rámci mírových řešení se musí co nejdříve vyřešit otázka bezpečnosti, hranic, status Jeruzaléma, uprchlíků a dalších problémů spojených s izraelsko-palestinským konfliktem a výstavbou osad (Evropský parlament 2017).

Co jsou hlavní důvody, které Evropská unie uvádí, že ji k nesouhlasu vedou? Důvody pro nesouhlas EU s výstavbou jsou podobné, jako u OSN. Největším důvodem je porušování mezinárodního práva. Masivní porušování lidských práv vede i ke smrti nevinných dětí. Izrael se ale vůči obvinění ohrazuje, vidí obvinění pouze jako antisemitskou pomluvu. Evropská unie zároveň odmítá uznat izraelské osady na Západním břehu Jordánu za součást Izraele. I na tento postoj Izrael reaguje. Neuznání osad jako součást Izraele je údajně pouze evropský příspěvek k mezinárodnímu bojkotovému hnutí proti němu a vede to ke snaze delegitimizovat židovský stát. Evropská kritika izraelského osidlování je dle Izraele motivována antisemitismem. Izrael obviňuje EU z toho, že posuzuje židovský stát podle jiných měřítek než nežidovské země, které provádějí podobnou politiku beztrestně. Jako příklad uvádí Izrael Turecko na Severním Kypru nebo Maroko na Západní Sahaře (Mertes 2015: 54). Ve všech prohlášeních Evropská unie zmiňuje hlavně, že osady jsou překážkou pro mír, pro dvoustátní řešení, a že jsou nelegální. Evropská unie se snaží přispět k řešení izraelsko-palestinského konfliktu, ale také k arabsko-izraelskému konfliktu, a v obou případech jsou židovské osady bodem sporu.

Je postoj Evropské unie konzistentní, nebo se v minulosti měnil a co případnou změnu způsobilo? Evropská unie je ve všech prohlášeních konzistentní a svůj názor na výstavbu židovských osad od počátku výstavby nezměnila. Evropská unie přejala za své postoje svých předchůdců, hlavně Evropských společenství a Evropského hospodářského společenství. EU a její předchůdci ve všech prohlášeních vyzývají ke spravedlivému míru v izraelsko-palestinském konfliktu. Současně vyzývá, aby byly prováděny rezoluce 242 a 338 Rady bezpečnosti OSN. Evropská unie nadále zdůrazňuje, že výstavba izraelských osad je nezákonná podle mezinárodního práva, konflikt by měl být řešen spravedlivě a právě osady nejsou k palestinské straně spravedlivé. Evropská unie rovněž v roce 2012 zdůraznila, že na výstavbu osad by mělo být uplatňováno mezinárodní humanitární právo, které je také porušováno a měla by být uplatněna čtvrtá Ženevská konvence o ochraně civilního obyvatelstva (Persson 2015: 147). Všeobecně se dá říci, že všechny členské státy EU považují výstavbu židovských osad na palestinských území za nezákonnou podle mezinárodního práva.

Rozkol mezi členy EU v rámci výstavby židovských osad a celkově palestinské otázky přišel v roce 2011. Členské státy neměly žádnou společnou odpověď na oznámení palestinské samosprávy, že se bude pokoušet získat členství v OSN jako Stát Palestina, čímž by chtěla také vyhlásit nezávislost. Některé státy uvedly, že by mohly stát v budoucnu uznat, pokud by rozhovory o vyřešení izraelsko-palestinského konfliktu nepokročily, nebo aby tak mohly potrestat Izrael za výstavbu osad. Prvním krokem Palestiny byla žádost do UNESCO jako řádný člen. Mezi 14 zeměmi, které hlasovaly proti přijetí, bylo pět členských států Evropské unie – Česká republika, Německo, Litva, Nizozemsko a Švédsko. Jedenáct států EU hlasovalo pro přijetí, zbylé se zdržely hlasování. Stát Palestina byl do UNESCO přijat (The Guardian 2011). Další žádost, kterou Stát Palestina podal, byl o přijetí do OSN jako pozorovatelského státu. Zde už se většina evropských zemí shodla a hlasovala pro přijetí. Pouze jedná členská země EU hlasovala proti, země, která sama o sobě má silné vazby s Izraelem – Česká republika (MacAskill – McGreal 2012).

Evropská unie značně investovala do prosazování mírových jednání a dvoustátního řešení, mimo jiné i prostřednictvím značné pomoci palestinské samosprávě. Od nástupu B. Netanjahua k moci v roce 2009 byla vidět klesající tendence izraelského závazku k vytvoření dvou států a spíše prosazování rozšiřování židovských osad. To je zdrojem obav a frustrace mnoha evropských vůdců (Greene – Rynhold 2018: 92).

6 SROVNÁNÍ POSTOJŮ IZRAELE, USA, OSN A EU K VÝSTAVBĚ ŽIDOVSKÝCH OSAD NA PALESTINSKÝCH ÚZEMÍCH

Na základě případových studií v předchozích kapitolách je možné srovnat postoje zmíněných aktérů k výstavbě židovských osad na palestinských územích. Srovnání je postaveno na čtyřech výzkumných otázkách, které byly stěžejní i pro jednotlivé postoje aktérů.

Tabulka č.1: Srovnání postojů Izraele, USA, OSN a EU

	Jaké postoje zaujmají jednotliví aktéři k otázce výstavby židovských osad?	Když daný aktér s výstavbou souhlasí či nesouhlasí, jak argumentuje?	Co jsou hlavní důvody, které uvádí, že ho k souhlasu či nesouhlasu vedou?	Je postoj daného aktéra konzistentní, nebo se v minulosti změnil a co případnou změnu způsobilo?
<i>IZRAEL</i>	Výstavba osad je legální	Historická existence osad; legálně nabyté území; nejedná se o násilný přesun civilistů; osady jsou plně v jurisdikci Izraele; osady nejsou překážkou míru	Bezpečnostní důvody; politika „Velkého Izraele“ – nábožensko-národní program; historická existence osad	Postoj je konzistentní
<i>USA</i>	3 proudy – nesouhlas, označení za nelegální, legální	Nesouhlas + nelegální: porušení mezinárodního práva, porušení Ženevských konvencí, překážka míru Souhlas: nejsou překážkou míru, neporušují mezinárodní právo	Nesouhlas - překážka míru + porušování mezinárodního práva; Souhlas – osady nejsou překážkou míru Důvody nejsou často zmiňovány kvůli blízkému vztahu aktérů	Postoj není konzistentní, změna nastala po nástupu administrativy Donalda Trumpa
<i>OSN</i>	Výstavba osad je nelegální	Porušení Charty OSN; porušení čtvrté Ženevské konvence; porušování mezinárodního práva; porušování mezinárodního humanitárního práva	Porušení Charty OSN; masivní porušování lidských práv; porušování mezinárodního práva	Postoj je konzistentní
<i>EU</i>	Výstavba osad je nelegální	Porušování čtvrté Ženevské konvence; překážka míru a mírových jednání; porušování lidských práv Palestinců; porušování mezinárodního práva	Porušování mezinárodního práva; masivní porušování lidských práv; překážka dvoustátního řešení	Postoj je konzistentní

Zdroj: vlastní zpracování dle jednotlivých případových studií

Tabulka Srovnání postojů Izraele, USA, OSN a EU je založena na stejných výzkumných otázkách jako jednotlivé případové studie. Na čtyř výše zmíněných výzkumných otázkách je možno pozorovat, zdali se aktéři ve svých postojích shodují, částečně shodují nebo neshodují vůbec.

První výzkumná otázka: Jaké postoje zaujímají jednotliví aktéři k otázce výstavby židovských osad? Shoda panuje v rámci této otázky pouze u dvou aktérů. Organizace spojených národů a Evropská unie se plně shodují na tom, že výstavba židovských osad na palestinských územích je nelegální. Spojené státy americké se s OSN a EU shodují jenom částečně, konkrétně do nástupu D. Trumpa do funkce prezidenta. Do té doby zastávaly USA stejný postoj, že výstavba je nelegální, nebo že s výstavbou nesouhlasí, ale oficiálně ji za nelegální neoznačily. S Trumpem přišel nový postoj k osidlování. Jeho administrativa shledávala výstavbu legální. Tento obrat přitáhl pozornost mezinárodního prostředí. Například Evropská unie ihned reagovala prohlášením, že její postoj k výstavbě je neměnný a zároveň vyzdvihla obavu, že výstavba bude probíhat rychleji, když největší partner Izraele změnil názor a již nadále osidlování neodsuzuje. Evropskou unií zavládla i obava, jestli vůbec bude možné dosáhnout mírových jednání, když USA přestaly podporovat dvoustranné řešení konfliktu (White 2019). Jediný aktér, který považuje výstavbu za zcela legální, je samotný Izrael, který je iniciátorem osidlovací politiky.

Druhá otázka se věnuje argumentům, které používají aktéři, když s výstavbou souhlasí či nesouhlasí. Opět je patrné, že OSN a EU se zcela shodují. Hlavními důvody pro ně jsou, že výstavba osad porušuje mezinárodní právo, mezinárodní humanitární právo a čtvrtou Ženevskou konvencí. OSN k argumentům oproti EU ještě přidává, že osidlování porušuje Chartu OSN. S těmito argumenty se shodují i Spojené státy, ale pouze do roku 2019. Poté byl postoj změněn a tím pádem byly změněny i argumenty, které podporovaly souhlas s výstavbou. V rétorice USA během Trumpovi administrativy můžeme nalézt tvrzení, že osady na palestinských územích nepředstavují překážku pro mírová jednání, a také že nejsou v rozporu s mezinárodním právem. Trump změnou svého postoje poskytl bezprecedentní podporu izraelským nárokům na půdu zabavenou ve válce, čímž úplně otočil desetiletí americké politiky vůči osidlování. Kvůli postoji USA za Trumpa výstavba osad zrychlila. Průměrné roční tempo výstavby

se pohybuje okolo 1,7 %. V posledním roce Trumpovy administrativy (rok 2020) vzrostl počet osadníků o 2,6 % (Krauss 2022). Odlišné argumenty postavené na odlišném postoji pozorujeme u Izraele. Jeho argumenty kvitují postoje OSN a EU. Nesouhlasí s tím, že osady jsou v rozporu s mezinárodním právem, protože území byla nabyta legálně. Také neporušují čtvrtou Ženevskou konvenci, neboť se nejedná o násilný přesun civilistů, nýbrž o dobrovolnou osidlovací činnost. Izrael rovněž tvrdí, že výstavba osad nepředstavuje žádnou překážku pro mírová jednání. V neposlední řadě se objevuje argument, že osady na palestinských územích jsou v jurisdikci Izraele, což bylo ujednáno v dohodách v roce 1967 mezi Palestinou a Izraelem. Tímto argumentem Izrael opět podporuje tvrzení, že výstavba osad není v rozporu s mezinárodním právem. V prohlášeních Izraele se nikde neobjevuje zmínka o problému s lidskými právy. Izraelská rétorika se vyhýbá řešení problému porušování lidských práv Palestinců. Je to jediný argument OSN a EU, ke kterému se Izrael nevyjádřil.

Třetí výzkumná otázka se věnuje důvodům, které daného aktéra vedou k souhlasu či nesouhlasu s výstavbou židovských osad. Vidíme stejnou tendenci, jako u minulých dvou otázek. Důvody OSN a EU se shodují. Jejich důvody se také velmi často překrývají s argumenty, které uvádějí. V důvodech ale je více patrný důraz na porušování lidských práv a na fakt, že jsou osady překážkou míru mezi stranami konfliktu. U OSN se opět objevuje porušování Charty OSN a celkově zásad fungování OSN. Rozdílné chování je možné pozorovat u USA. Spojené státy jsou velmi opatrné co se uvádění důvodu týče. V předchozích dvou otázkách se USA částečně s názory OSN a EU shodovaly, což zde pozorovatelné je, ale v mnohem menší míře. Americké administrativy jsou ve své rétorice většinu času velmi opatrné, aby nedošlo k ohrožení jejich speciálního vztahu s Izraelem. Jediný důvod, který administrativy do roku 2019 uvádí je ten, že osady jsou překážkou míru. Po roce 2019 se důvod přeměňuje a k podpoření svého postoje USA uvádějí, že osady překážku míru nepředstavují. Mezi důvody se také do roku 2019 objevuje zmínka o porušování mezinárodního práva, tudíž je patrné, že důvody a argumenty USA se rovněž mezi sebou překrývají. Naprosto odlišné důvody uvádí Izrael. Souhlas a samotná výstavba jsou doprovázeny mnoha důvody. V první řadě to jsou bezpečnostní důvody. Izrael dle svých tvrzení staví osady jako nárazníková pásma, aby tvořily mechanickou zábranu proti případným útokům ze zahraničí. Mezi

důvody se objevuje i historická tradice osad. Izrael dle svého tvrzení staví osady na místech, kde v minulosti existovaly. K důvodům se řadí i politika „Velkého Izraele“. Souhlas s výstavbou je podporován zdůvodněním, že Izrael má být včetně okupovaných území jednotným židovským státem. Do osad se dle Izraele vrací obyvatelé, kteří zde měli své předky a kteří chtějí být blíže ke svatým místům spojených s judaismem (Mahler 2016: 309–310).

U poslední výzkumné otázky lze pozorovat nejvíce shod. Otázka se věnuje tomu, zdali jsou postoje daných aktérů k výstavbě konzistentní nebo se v minulosti měnily a co případnou změnu způsobilo. Shoda panuje u Izraele, OSN a EU. Ani jeden z těchto aktérů se v minulosti neodchýlil od svého původního postoje. Ve svých názorech jsou od počátku výstavby židovských osad až doposud konzistentní. Je to také jediná otázka, u které vidíme shodu Izraele s jiným aktérem, než jsou USA. Jediným aktérem, u kterého pozorujeme změnu, jsou Spojené státy. Ty svůj postoj změnil v roce 2019. Ty z nesouhlasu změnil svůj postoj na souhlas. To vyvolalo ohlasy mezinárodního prostředí, které vyjadřovalo obavy z možného rychlejšího růstu osad a odklonu od dvoustátního řešení izraelsko-palestinského konfliktu. Do konce Trumpovy administrativy byl postoj k výstavbě osad souhlasný. V budoucnu se ale předpokládá, že s nástupem nové administrativy se postoj znovu změní a bude pokračovat v nesouhlasu.

V celkovém srovnání je patrné, že jsou pouze dva aktéři, kteří se shodnout ve všech výzkumných otázkách a tím jsou OSN a EU. U těchto dvou aktérů lze konstatovat, že panuje absolutní shoda. Shoda nejspíše vychází i ze samotné podstaty aktérů. Obě to jsou mezinárodní organizace, které zahrnují více států. Tyto státy se napříč oběma institucemi navíc shodují. Konkrétně státy, které jsou v Evropské unii jsou také v OSN. V obou institucích najdeme státy, které mají speciální vztah s Izraelem. V případě OSN to jsou Spojené státy americké, v případě EU to je Česká republika. OSN je ale často speciálním vztahem USA a Izraele limitována, protože USA disponují v Radě bezpečnosti právem veta, které v minulosti na podporu Izraele několikrát použily. EU speciálním vztahem Izraele a České republiky limitována není. K výstavbě židovských osad Česká republika zaujímá stejný postoj, rozdílnost vidíme pouze v otázce přijetí Státu Palestina do OSN.

S OSN a EU se většinou shodují i Spojené státy americké. Do roku 2019 je rétorika USA v souladu s organizacemi. Pouze u otázky důvodů vidíme zdráhavé vyjadřování Spojených států. Od roku 2019 pozorujeme shodu u jiných aktérů. Shoda nastala u USA a Izraele. Izrael až do roku 2019 zastával jiný názor, než ostatní tři aktéři. Dá se ale předpokládat, že s příchodem nové administrativy bude souhlasný postoj opět Izrael obhajovat sám. Izrael i přes nátlak mezinárodního prostředí nikdy ze svého názoru neslevil a naopak si za ním pevně stojí.

Poslední trend, který nám srovnání postojů ukazuje, je fakt, že pouze jeden aktér ze čtyř v dlouhém období od začátku výstavby změnil svůj postoj. Změna přišla u Spojených států. Z toho je patrné, jak velkou roli a moc má americký prezident. Postoj USA byl po desetiletích stejného názoru v podstatě ze dne na den změněn kvůli rozhodnutí prezidenta. OSN, EU i Izrael po doposud zastávají stejný názor a ani za dlouhou dobu výstavby židovských osad na palestinských územích nebyl změněn.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo porovnat postoje Izraele, USA, OSN a EU k výstavbě židovských osad na palestinských územích. Cíl práce se podařilo naplnit a jeho výsledky jsou prezentovány v kapitole 6, která se na základě jednotlivých případových studií věnuje samotnému srovnání.

Zpracování jednotlivých postojů aktérů je především postaveno na oficiálních dokumentech či vyjádření představitelů, což nám přináší ucelený obraz o vývoji postojů, jejich případné změně a použité argumentaci. Výstavba židovských osad je v současné době největším problémem izraelsko-palestinského konfliktu a největší překážkou mírových jednání, což nám i potvrzuje postoj tří zmíněných aktérů. Panuje většinový názor, že výstavba je nelegální dle mezinárodního práva, zahrnuje porušování mezinárodního humanitárního práva a porušuje čtvrtou Ženevskou konvenci. Největším úskalím celého problému ale spočívá ve faktu, že od začátku výstavby nebyly použity žádné násilné donucovací nástroje, které by přiměly Izrael zastavit výstavbu. Proč tomu tak je? Odpověď tkví ve speciálním vztahu Izraele a Spojených států. Právě role USA v radě bezpečnosti OSN je základní překážkou v přijetí razantnějších opatření. Tento fakt nepodpořila ani náhlá změna postoje USA k výstavbě osad za administrativy D. Trumpa. Izrael díky tomuto faktu nikdy výstavbu osad nezastavil. Došlo pouze k dočasnému zmrazení výstavby v době, kdy probíhaly intenzivnější rozhovory mezi Izraelem a Palestinou v rámci mírových jednání. Dalším úskalím v problematice osad je nedostatečné vyjadřování Spojených států amerických. Vzhledem ke zmíněnému speciálnímu vztahu jsou USA opatrné ve své rétorice a kritice Izraele a není možno dohledat konkrétní důvody, které USA vedou k nesouhlasu s výstavbou. USA v této věci jednají čistě pragmaticky. Jejich zájmy na Blízkém východě jsou natolik velké, aby je přísnější rétorikou či kritikou Izraele ohrozily.

Od počátku výstavby od roku 1967 až doposud nelze najít žádný náznak vyřešení problematiky osad. Izrael totiž není ochotný slevit ze svých maximálních nároků, které ale obhajuje tím, že výstavba za žádných okolností není nezákonná. Je patrné selhání ze strany mezinárodního společenství. Jediná instituce, která by mohla násilně Izrael donutit, aby výstavbu zastavil a území navrátil Palestině,

je paralyzována jedním státem z celkového počtu 193 členských států. Organizace spojených národů vůči tomu čelí kritice. Tento problém je patrný nejen u problému výstavby židovských osad, ale i rámci jiných konfliktů. Zářným příkladem byl i studenoválečný konflikt.

Na základě jednotlivých případových studií je patrné, že většinový názor mezinárodního společenství je k výstavbě nesouhlasný. Výjimečný je spíše souhlasný postoj a obhajoba osidlovací politiky. Postoj OSN je tím aktérem, který je většinou států následován a podporován. Postoj EU v podstatě „kopíruje“ postoj OSN. Důvodem je, že všechny státy, které jsou v Evropské unii, jsou také v OSN, tudíž se názor těchto dvou institucí duplikuje. V momentě, kdy by stát zastával jiný názor v jedné instituci a odlišný v druhé mezinárodní instituci, bylo by jeho postavení v mezinárodním společenství zpochybňováno.

V důsledku toho, že výstavba nebyla nikdy zastavena, můžeme pozorovat stoupající trend v osidlování. Populace osadníků bývá mladší a zároveň více věřící. Stoupá v osadách i průměrná porodnost (Krauss 2022). Tento trend přichází zejména kvůli státem dotovanému bydlení, finančním a daňovým výhodám, přívětivějším podmínkám pro život a lepším pracovním příležitostem. Tímto způsobem Izrael přesvědčuje své občany, aby se přesunuli do osad. Všechny výhody přicházející s životem v osadách a velká přeplněná města na izraelském území přispívají k dobrovolné migraci obyvatel. Vyšší porodnost poté nese za následek vyšší přirozený růst osad.

Limity představující překážku vyřešení problému výstavby židovských osad na palestinských území jsou patrné. V první řadě to je neschopnost Izraele slevit z maximálních nároků a území se ve prospěch Palestiny vzdát. Profit z osad je pro Izrael natolik důležitý, že v budoucnu nejspíš nebude možné spor vyřešit ústupkem Izraele. Podniky sídlící v osadách přinášejí státní kase Izraele nemalé částky už jenom z důvodu, že jako pracovníci jsou zaměstnávání Palestinci, kteří pracují ve špatných podmínkách a za menší mzdy nežli Izraelci. Druhým faktorem je, že Izrael je jedním z nejmenších států na Blízkém východě. Zároveň je to stát, který ze strany většiny arabských států není uznávaný a je vnímán jako nepřítel. Izrael tak palestinská území a osady využívá jako nárazníkový pás proti případné arabské agresi a také si výstavbou rozšiřuje své území. Izrael považuje okupovaná území za oblasti spadající pod suverenitu Izraele. Problematictějším limitem

je paralýza Rady bezpečnosti OSN. Rada bezpečnosti by jako jediná mohla použít donucovací nástroje a přimět Izrael výstavbu ukončit. Zrušení osad a jejich vysídlení nejspíše možnost není, ale v případě, kdy by OSN nebyla zastavena vetem Spojených států, mohla by být výstavba minimálně zastavena. Limit může představovat i fakt, že i když má Evropská unie na Blízkém východě vliv, na problematiku výstavby osad je krátká. Jejich snahy o vyřešení výstavby probíhají skrze politiku diferenciací. Ani to ale Izrael nepřimělo výstavbu zastavit. Evropská unie ale jinak přistupovat nemůže, protože nemá pravomoci k tomu, aby použila násilné donucovací prostředky. I samotná výstavba osad sama o sobě představuje limit, a to pro vyřešení izraelsko-palestinského konfliktu. Palestinci nejsou ochotni jednat o míru či mírové smlouvě bez toho, aby se vyřešila otázka osad. To ukazuje další překážku. Stát Palestina, stejně jako Izrael, není ochotný ustoupit od maximálních nároků. Tudíž proti sobě v izraelsko-palestinském konfliktu stojí dva aktéři, kteří mají stanovené cíle, kterých chtějí dosáhnout bez toho, aby museli ustupovat. V rámci izraelsko-palestinského konfliktu se tak nabízí dvě možnosti řešení. Buď obě strany budou ochotné jednat a dosáhnout kompromisu, který bude pro obě strany spravedlivý, nebo budeme svědky hry s nulovým součtem, kdy z konfliktu vzejde jeden vítěz a jeden poražený. Druhá možnost by se ale neodehrála v rámci mírových jednání, nýbrž v ozbrojeném konfliktu.

Vyřešení otázky výstavby židovských osad je jedním ze základních bodů, jak přimět strany jednat o míru. Nabízí se několik možností, které ještě nebyly OSN či jiným aktérem použity. Největším problémem je paralýza Rady bezpečnosti OSN. Existuje ale ještě jedna možnost, jak se dá přijmout rezoluce bez nutnosti schválení Rady bezpečnosti. Rezoluce 377 Sjednocení za mír poskytuje Valnému shromáždění pravomoc jednat, když je Rada bezpečnosti kvůli nejednotnosti stálých členů neschopna zasáhnout proti agresi či porušení míru. Izraelská osidlovací politika by se dala za agresi označit. Na okupovaných palestinských územích porušuje mezinárodní právo, mezinárodní humanitární právo, Ženevskou konvenci a celkově utlačuje Palestince. Problémem je, že nikde nenajdeme definici agrese, tu definuje Rada bezpečnosti v návaznosti na zrovna probíhající konflikt, tudíž ad hoc. V případě rezoluce Sjednocení za mír by mohlo ale agresi definovat Valné shromáždění. Valné shromáždění by tak mohlo vyslat

vojenské jednotky OSN a začít v rámci mise na vynucení míru vymáhat mezinárodní právo na palestinských územích. Otázkou ale zůstává, jak velký mandát by Valné shromáždění mohlo vojenské misi udělit a kolik států by bylo ochotno poskytnout své vojáky pro tuto misi. Tímto způsobem by se ale daly obejít Spojené státy a jejich veto.

Pokud by se výstavba židovských osad řešila mírovou cestou a strany by byly ochotné jednat o kompromisu, jako nejlepší řešení se nabízí rozdělení území mezi oba státy. Největší počet osad se nachází na Západním břehu Jordánu. To je území, které by se muselo územně rozdělit a část by připadla Izraeli, jinak by nebyl ochotný jednat, a část Palestině. Problémem je Východní Jeruzalém. Aby kompromis byl spravedlivý k oběma stranám, mělo by toto území připadnout Palestině. Izrael totiž okupuje převážnou část území Palestiny, tudíž by Izrael oficiálně nabyl nová území, o které by Palestina přišla. Golanské výšiny by v tomto případě měly být plně navráceny Sýrii, což by částečně uvolnilo napětí mezi Izraelem a Sýrií. Celý proces by musel být podmíněn tím, že po vyřešení této otázky přistoupí obě strany k dvoustátnímu řešení. To znamená, že by oficiálně vznikl stát Palestina disponující vnitřní i vnější suverenitou. Potvrzení statusu Palestiny by muselo následovat z mezinárodního prostředí, ale státy, které hlasovaly pro vstup Palestiny do OSN jako pozorovatelského státu by nejspíše neměly problém s tím uznat Palestinu jako právoplatný stát. Citlivým tématem pro obě strany je Jeruzalém. Nachází se zde svatá místa jak pro judaismus, tak pro islám, což představuje překážku. V tomto případě ani jedna strana nejspíše nepřistoupí na kompromis. Zde se nabízí řešení, které už v minulosti bylo diskutované. Ustanovit Jeruzalém jako území pod mezinárodní správou zaštitěnou OSN. Ani jedna strana by zde nemohla uplatňovat svůj vliv. Limit pro tento návrh představuje ochota obou stran. Aby se vůbec přistoupilo k jednání, musel by Izrael zastavit výstavbu nebo ji minimálně zmrazit.

Svoji roli by při řešení výstavby mohla sehrát samotná Evropská unie. Dobrým základem jsou pokyny z roku 2013. Evropská unie by tak mohla z bilaterálních vztahů zcela vyjmout osady. Zavedením bojkotu na dovoz jakýchkoliv výrobků z osad by zásadně poznamenalo izraelskou ekonomiku. Dále vyloučení Izraele z výzkumných a technologických projektů by přineslo Evropské unii vyjednávací pozici. Izrael si zakládá na své vyspělosti v high-tech oblasti

a celkově v technologiích. Bez jeho účasti ve velkých programech by Izrael neměl dostatek financí na výzkum, aby se mohl nadále vyrovnat západním zemím. To by nejen ublížilo Izraeli finančně, ale také prestižně. V ten moment by mohla EU prosadit mírová jednání. I toto řešení má svůj limit. Zastavením spolupráce, bojkot výrobků z osad a neúčast Izraele na výzkumných projektech by poškodilo i samotnou EU. Především z ekonomického hlediska. Pokud by se ale členské státy shodly na tom, že je zde ochota prosadit mír touto cestou, představovalo by toto řešení možnou cestu ze začarovaného kruhu problému výstavby židovských osad.

Jako možnost se nabízí i šance, že nová americká administrativa změní svůj postoj k výstavbě osad a bude aktivně prosazovat řešení, což by znamenalo i schvalovat rezoluce rady bezpečnosti mířené proti Izraeli. Tento krok by ale mohl zásadně poškodit speciální partnerství, které trvá již několik desítek let. Spojené státy by si tak musely nalézt nového takto velkého partnera na Blízkém východě, aby zde mohly uplatňovat svůj vliv. Jako tento partner by se nabízel Egypt, protože právě USA zásadně dopomohly mírové smlouvě mezi Izraelem a Egyptem v roce 1979. Zdali bude nová administrativa ochotná jakkoliv ohrozit svoje postavení na Blízkém východě a dát tak větší prostor Ruské federaci zde uplatňovat svůj vliv, je otázkou budoucnosti.

Závěrečné zhodnocení výstavby židovských osad nám ukazuje komplexnost této problematiky. Nachází se zde mnoho faktorů, které se musí vyřešit. V první řadě to jsou ale lidská práva. Zároveň je zde mnoho limitů pro mírové řešení. Navíc se výstavba od roku 1967 mnohonásobně rozšířila a v dnešní době představuje obrovskou populaci osadníků. Patrná je i nedostatečná ochota mezinárodních aktérů jednat přísněji. Veškerá aktivita, která byla aktéry na podporu řešení situace vynaložena byla pouze prohlášení, zprávy, odsuzování a nedostatečné sankce. Výstavba židovských osad na palestinských územích bude s největší pravděpodobností problémem ještě mnoho let, pokud vůbec bude možné ji vyřešit. Zatím to vypadá, že je to bezpečnostní situace, kterou není mezinárodní společenství schopné zvládnout vzhledem k množství zainteresovaných stran a jejich vlivu a moci.

ZDROJE

AYYUB, Rami (2020). Pompeo says U.S. support for Israeli settlements advances peace with Palestinians. *Reuters*. 8. 1. 2020 (<https://www.reuters.com/article/us-israel-palestinians-settlements-idUSKBN1Z71LT>, 17. 3. 2022).

BARD, Mitchell (nedatováno). Facts About Jewish Settlements in the West Bank. *Jewish Virtual Library* (<https://www.jewishvirtuallibrary.org/facts-about-jewish-settlements-in-the-west-bank>, 9. 1. 2022).

BBC (2010). Former EU leaders urge sanctions for Israel settlements. *BBC*. 10. 12. 2010 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-11968304>, 30. 3. 2022).

BBC (2011). Israeli settlements: US vetoes UNSC resolution. *BBC*. 19. 2. 2011 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-12512732>, 17. 3. 2022).

BBC (2016). Israeli settlements: UN Security Council calls for an end. *BBC*. 24. 12. 2016 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-38421026>, 23. 3. 2022).

BBC (2019). US says Israeli settlements are no longer illegal. *BBC*. 18. 11. 2019 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-50468025>, 10. 12. 2021).

BBC (2020). Explainer: Israel, annexation and the West Bank. *BBC*. 25. 6. 2020 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-52756427>, 9. 1. 2022).

BBC (2021). Benjamin Netanyahu, Israel's unseated long-term leader. *BBC*. 13. 6. 2021 (<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-18008697>, 12. 3. 2022).

BISHARA, Marwan (2022). Israel's apartheid and the myth of the democratic Jewish state. *Aljazeera*. 8. 2. 2022 (<https://www.aljazeera.com/opinions/2022/2/8/israels-apartheid-and-the-myth-of-the-democratic-jewish-state>, 13. 3. 2022).

BOOKER, Brakkton (2015). EU To Begin Slapping Labels On Products Produced In Israeli Settlements. *NPR*. 21. 9. 2015 (<https://www.npr.org/sections/thetwo->

way/2015/09/21/442277661/european-union-to-begin-slapping-labels-on-products-produced-in-israeli-settleme?t=1648656477134, 31. 3. 2022).

BORGER, Julian – HOLMES, Oliver (2019). US says Israeli settlements no longer considered illegal in dramatic shift. *The Guardian*. 18. 11. 2019 (<https://www.theguardian.com/world/2019/nov/18/us-israeli-settlements-no-longer-considered-illegal-palestinian-land-mike-pompeo>, 17. 3. 2022).

BRITANNICA (nedatováno). Israeli settlement. *Britannica* (<https://www.britannica.com/place/Israeli-settlement>, 16. 1. 2022).

B'TSELEM (2017). Settlements. *The Israeli Information center for Human Rights in the Occupied Territories*. 11. 11. 2017 (<https://www.btselem.org/settlements>, 9. 1. 2022).

CDK (2018). Izrael. *Euroskop.cz*. Zář 2018 (<https://www.euroskop.cz/9123/sekce/izrael/>, 10. 12. 2021).

COLEMAN, Andrew (2014). *Resolving Claims to Self-Determination: Is There a Role for the International Court of Justice?* (New York: Routledge).

COUNCIL AND COMMISSION (2000). Decision of the Council and the Commission of 19 April 2000. *Official Journal of the European Communities* 43 (L 147), s. 1–172.

COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION (2012). Press Release: 3209th Council meeting. *Council of the European Union*. 10. 12. 2012 (https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/134152.pdf, 31. 3. 2022).

CRS (CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE) (2018). Israel: Background and U.S. Relations. *Congressional Research Service*. 31. 7. 2018 (<https://crsreports.congress.gov/product/pdf/RL/RL33476>, 21. 3. 2022).

ČEJKA, Marek (2005). *Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu* (Brno: Centrum strategických studií).

ČTK (2020). EU se neshodla na postihu Izraele za možnou anexi Předjordánska. Proti potrestání bylo i Česko. *iRozhlas.cz*. 15. 5. 2020 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/izrael-palestina-evropska-unie-zapadni-breh-jordanu-anexe-spor-ministr-zahranici_2005152043_onz, 10. 12. 2021).

DAUGIRDAS, Kristina – MORTENSON, Julian Davis (2017). United States Abstains on Security Council Resolution Criticizing Israeli Settlements. *The American Journal of International Law* 111 (2), s. 477–482.

DEYOUNG, Karen – HENDRIX, Steve – HUDSON, John (2019). Trump administration says Israel's West Bank settlements do not violate international law. *The Washington Post*. 18. 11. 2019 (https://www.washingtonpost.com/national-security/trump-administration-says-israels-west-bank-settlements-do-not-violate-international-law/2019/11/18/38cddb96-0a39-11ea-bd9d-c628fd48b3a0_story.html, 17. 3. 2022).

DINCER, Osman Bahadır – GAMZE, Coskun (2011). *Jewish settlements: Another name for occupation* (Ankara: International Strategic Research Organization).

ECC (EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY) (1980). Venice Declaration. *ECC*. 13. 6. 1980 (https://eeas.europa.eu/archives/docs/mepp/docs/venice_declaration_1980_en.pdf, 30. 3. 2022).

ELDAR, Akiva (2008). A matter of a few dozen meters. *Haaretz*. 1. 6. 2008 (<https://web.archive.org/web/20081122050804/http://www.haaretz.com/hasen/spages/988828.html>, 8. 3. 2022).

ETZION, Eran (2016). Israeli-Russian Relations: Respect and Suspect. *MEI*. 3. 8. 2016 (<https://www.mei.edu/publications/israeli-russian-relations-respect-and-suspect>, 16. 3. 2022).

EUROAKTIV (2011). Izraelské osady na palestinském území ohrožují podle EU mírová jednání. *Euroaktiv*. 17. 8. 2011 (<https://euractiv.cz/section/evropska-unie->

a-svet/news/izraelske-osady-na-palestinskem-uzemi-ohrozuj-podle-eu-mirova-jednani-009055/, 30. 3. 2022).

EUROSKOP (2018). Zahraničí a bezpečnost – Izrael. *Euroskop.cz*. Zář 2008 (<https://euroskop.cz/evropska-unie/politiky-eu/zahranici-a-bezpecnost/vnejsi-vztahy/nejdulezitejsi-staty/izrael/>, 29. 3. 2022).

EVROPSKÝ PARLAMENT (2017). Izrael a Palestina: řešení vzdálenější, než kdy bylo. *Zpravodajství Evropský parlament*. 24. 2. 2017 (<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/izrael-a-palestina/20170219STO63224/izrael-a-palestina-reseni-vzdalenejsi-nez-kdy-bylo>, 31. 3. 2022).

GALCHINSKY, Michael (2004). The Jewish settlements in the West Bank: International law and Israeli jurisprudence. *Israel Studies*, 9 (3), s. 115-136.

GEE, John (2013). European Union Condemns Israeli Settlements--But Buys From Them. *Washington Report on Middle East Affairs* 32 (1), s. 22–23.

GENERAL ASSEMBLY (2017). Situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967. *General Assembly*. 23. 10. 2017 (http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/a_72_556.pdf, 23. 3. 2022).

GERSTENFELD, Manfred – GREEN, Ben (2004). Watching the pro-Israeli media watchers. *Jewish Political Studies Review* 16 (3/4), s. 33–58.

GREENE, Toby – RYNHOLD, Jonathan (2018). Europe and Israel: Between Conflict and Cooperation. *Survival* 60 (4), s. 91–112.

HAARETZ (2012). EU's Ashton Criticizes Israel for Approval of 'Illegal' Settlement Homes. *Haaretz*. 23. 2. 2012 (<https://www.haaretz.com/1.5189560>, 30. 3. 2022).

HAMDI, Osama Anter (2018). American Foreign Policy toward the Arab-Israeli Conflict: Strategic Transformations. *Insign Turkey* 20 (2), s. 251–272.

HANSELL, Herbert J. (2014). State Department Legal Advisor's letter to the Congress Concerning the Legality of Israeli Settlements in the Occupied Territories, 21 April 1978. In: MOORE, John Norton (ed.), *The Arab-Israeli Conflict, Volume IV, Part I: The Difficult Search for Peace (1975-1988)* (New Jersey: Princeton University Press), s. 203–208.

HIMMER, Ondřej – KOUŘIMSKÝ, Vojtěch (2013). Oficiální název palestinského autonomního území bude Stát Palestina. *iRozhlas.cz*. 5. 1. 2013 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/oficialni-nazev-palestinskeho-autonomniho-uzemi-bude-stat-palestina_201301052136_vkourimsky, 9. 1. 2022).

HIRO, Dilip (2013). *Inside the Middle East* (New York: Routledge).

HOLMES, Oliver – TAHA, Sufian – BALOUSHA, Hazem – MCGREAL, Chris (2020). Trump unveils Middle East peace plan with no Palestinian support. *The Guardian*. 28. 1. 2020 (<https://www.theguardian.com/world/2020/jan/28/donald-trump-middle-east-peace-plan-israel-netanyahu-palestinians>, 17. 3. 2022).

HUMAN RIGHTS COUNCIL (2013). Report of the independent international fact-finding mission to investigate the implications of the Israeli settlements on the civil, political, economic, social and cultural rights of the Palestinian people throughout the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem. *United Nations: General Assembly*. 7. 2. 2013 (https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session22/A-HRC-22-63_en.pdf, 25. 3. 2022).

INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE (2004). Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory (Request for advisory opinion): Summary of the Advisory Opinion of 9 July 2004. *International Court of Justice*. 9. 7. 2004 (<http://www.unrod.org/docs/ICJ-Advisory2004.pdf>, 23. 3. 2022).

ISRAELI EMBASSY IN NIGERIA (nedatováno). Israeli Settlements and International Law. *Israeli Embassy in Nigeria* (<https://embassies.gov.il/ABUJA/ABOUTISRAEL/Pages/Israeli-Settlements-and-Law.aspx>, 9. 3. 2022).

- KUNTSMAN, Adi – STEIN, Rebecca (2015). *Digital Militarism: Israel's Occupation in the Social Media Age* (Stanford: Stanford University Press).
- KRAUSS, Joseph (2022). Trump-era Israeli settlement growth proceeds in his absence. *AP news*. 10. 3. 2022 (<https://apnews.com/article/biden-donald-trump-israel-middle-east-jerusalem-7ed6f9a159823b4dc1e8d340dcd3571b>, 4. 4. 2022).
- KRUPP, Michael (2013). *Dějiny státu Izrael* (Praha: Vyšehrad).
- LEAGUE OF NATIONS (1922). Mandate for Palestine. *League of Nations*. 24. 7. 1922 (<https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-201057/>, 9. 3. 2020).
- LEIN, Yehezkel – WEIZMAN, Eyal (2002). *Land Grab: Israel's Settlement Policy in the West Bank* (B'Tselem).
- LEVINGSTON, Ivan (2020). Israeli Settlements. *Bloomberg*. 30. 1. 2020 (<https://www.bloomberg.com/quicktake/israeli-settlements>, 9. 1. 2022).
- LEVY, Elijah (2012). European envoys: Blacklist Israeli settlers. *Ynetnews.com*. 18. 1. 2012 (<https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4177101,00.html>, 31. 3. 2022).
- LIEBERMANN, Oren (2017). What you need to know about the Israeli settlements. *CNN*. 3. 2. 2017 (<https://edition.cnn.com/2017/02/01/middleeast/settlements-explainer/index.html>, 12. 3. 2022).
- LOVATT, Hugh – TOALDO, Mattia (2015). EU Differentiation and Israeli Settlements. *European Council on Foreign Relations* 140, s. 1–12.
- LOVATT, Hugh (2016). EU Differentiation and the Push for Peace in Israeli-Palestine. *European Council on Foreign Relations* 194, s. 1–16.
- LUSTICK, Ian (1988). Ft The Land and The Lord: The Evolution of Gush Emunin. *The Council of Foreign Relations* (<https://www.sas.upenn.edu/penncip/lustick/lustick13.html>, 8. 3. 2022).

MACASKILL, Ewen – MCGREAL, Chris (2012). UN general assembly makes resounding vote in favor of Palestinian statehood. *The Guardian*. 29. 11. 2012 (<https://www.theguardian.com/world/2012/nov/29/united-nations-vote-palestine-state>, 31. 3. 2022).

MACINTYRE, Donald (2012). EU 'should block finance for Israeli settlements'. *Independent*. 18. 1. 2012 (<https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/eu-should-block-finance-for-israeli-settlements-6291071.html>, 31. 3. 2022).

MAGID, Jacob (2021). In return to pre-Trump norm, State Dep't report refers to 'occupied' territories. *The Times of Israel*. 30. 3. 2021 (<https://www.timesofisrael.com/in-return-to-pre-trump-norm-state-dept-report-refers-to-occupied-territories/>, 16. 3. 2022).

MAHLER, Gregory S. (2016). *Politics and Government in Israel: The Maturation of a Modern State* (Maryland: Rowman & Littlefield).

MARK, Clyde (2002). Israeli-United States Relations. *Almanac of Policy Issues*. 17. 10. 2002 (https://web.archive.org/web/20021104204721/http://www.policyalmanac.org/world/archive/crs_israeli-us_relations.shtml, 16. 3. 2022).

MFA ISRAEL (ISRAEL MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS) (nedatováno a). Menachem Begin. *Israel Ministry of Foreign Affairs*. (<https://www.mfa.gov.il/mfa/aboutisrael/state/pages/menachem%20begin.aspx>, 12. 3. 2022).

MFA ISRAEL (ISRAEL MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS) (nedatováno b). Jewish Settlements. *Ministry of Foreign Affairs* (<https://mfa.gov.il/MFA/AboutIsrael/Documents/Jewish%20Settlements.pdf>, 9. 3. 2022).

NEWTON, Creede (2021). A history of the US blocking UN resolutions against Israel. *Aljazeera*. 19. 5. 2021 (<https://www.aljazeera.com/news/2021/5/19/a-history-of-the-us-blocking-un-resolutions-against-israel>, 16. 3. 2022).

MERTES, Michael (2015). *Uneasy Neighbors: The EU and Israel – A Paradoxical Relationship*. *KAS International Reports* 2015 (4), s. 39–60.

OCHA (nedatováno). *Summary of the Crisis Context and Impact*. *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* (<https://www.ochaopt.org/country/opt>, 24. 3. 2022).

OED (1989). *Pogrom*. *Oxford English Dictionary* (<https://www.oed.com/oed2/00182490>, 9. 1. 2022).

PEACE AGREEMENTS & RELATED (1993). *Declaration of Principles on Interim Self-Government Arrangements ("Oslo Agreement")*. *Refworld*. 13. 9. 1993 (<https://www.refworld.org/docid/3de5e96e4.html>, 10. 12. 2021).

PERSSON, Anders (2015). *The EU and the Israeli-Palestinian Conflict, 1971–2013* (Maryland: Lexington Books).

PERSSON, Anders (2020). *EU Diplomacy and the Israeli-Arab Conflict, 1967–2019* (Edinburgh: Edinburgh University Press).

POJAR, Miloš (2009). *Stručná historie států: Izrael* (Praha: Nakladatelství Libri).

REUTERS (2019). *EU says Israeli settlement on Palestinian territory is illegal*. *Reuters*. 18. 11. 2019 (<https://www.reuters.com/article/us-israel-usa-eu/eu-says-israeli-settlement-on-palestinian-territory-is-illegal-idUSKBN1XS2IL>, 30. 3. 2022).

REUTERS (2021). *EU Urges Israel to Halt Its Plans for Expanding Settlements*. *Haaretz*. 25. 10. 2021 (<https://www.haaretz.com/israel-news/eu-urges-israel-to-halt-its-plans-for-expanding-settlements-1.10323686>, 31. 3. 2022).

ROBINSON, Kali (2021). *What Is U.S. Policy on the Israeli-Palestinian Conflict?* *Council on Foreign Relations*. 27. 5. 2021 (<https://www.cfr.org/backgrounder/what-us-policy-israeli-palestinian-conflict#chapter-title-0-7>, 16. 3. 2022).

ROSEN, Steven J. (2012). Israeli Settlements, American Pressure, and Peace. *Jewish Political Studies Review* 24 (1/2), s. 23–44.

SANDER, Gerald (2000). Vztahy Evropské unie k Izraeli. *Mezinárodní vztahy* 2000 (3), s. 67–74.

SECURITY COUNCIL (nedatováno). Commissions and Investigative Bodies. *United Nations* (https://www.un.org/securitycouncil/content/repertoire/commissions-and-investigative-bodies, 24. 3. 2022).

SECURITY COUNCIL (2016). Resolution 2334 (2016). *United Nations Security Council*. 23. 12. 2016 (https://www.un.org/webcast/pdfs/SRES2334-2016.pdf, 17. 3. 2022).

SHERWOOD, Harriet (2012). Israel putting any two-state peace deal at risk, says EU. *The Guardian*. 14. 5. 2012 (https://www.theguardian.com/world/2012/may/14/israel-two-state-risk-eu, 30. 3. 2022).

SHERWOOD, Harriet (2013). Israel must withdraw all settlers or face ICC, says UN report. *The Guardian*. 31. 1. 2013 (https://www.theguardian.com/world/2013/jan/31/israel-must-withdraw-settlers-icc, 25. 3. 2022).

SHERWOOD, Harriet (2017). What does US recognition of Jerusalem as Israel's capital mean? *The Guardian*. 6. 12. 2017 (https://www.theguardian.com/world/2017/dec/06/us-recognition-of-jerusalem-as-israel-capital-what-it-means, 16. 3. 2022).

STANO, Peter – NIETO, Elisa (2021). Israel: Statement by the Spokesperson on further settlement expansion. *European Union*. 29. 10. 2021 (https://eeas.europa.eu/delegations/israel/106425/israel-statement-spokesperson-further-settlement-expansion_e, 31. 3. 2022).

STEIN, Shimon (2013). The EU Draws a Red Line on Israeli Settlements. *INSS Insight* 394, s. 1–3.

TAHHAN, Zena (2017). Israel's settlements: Over 50 years of land theft explained. *Aljazeera*. 21. 11. 2017 (<https://interactive.aljazeera.com/aje/2017/50-years-illegal-settlements/index.html>, 9. 1. 2022).

THE GUARDIAN (2011). How UNESCO countries voted on Palestinian membership. *The Guardian*. 1. 11. 2011 (<https://www.theguardian.com/world/2011/nov/01/unesco-countries-vote-palestinian-membership>, 31. 3. 2022).

THE GUARDIAN (2019). Products from Israeli settlements must be labelled, EU court rules. *The Guardian*. 12. 11. 2019 (<https://www.theguardian.com/world/2019/nov/12/products-israeli-settlements-labelled-eu-court>, 31. 3. 2022).

UNITED NATIONS (nedatováno a). Member States. *United Nations* (<https://www.un.org/en/about-us/member-states#gotoI>, 22. 3. 2022).

UNITED NATIONS (nedatováno b). The 4 pillars of the United Nations. *United Nations* (<https://www.un.org/en/model-united-nations/4-pillars-united-nations>, 22. 3. 2022).

UNITED NATIONS (nedatováno c). The Question of Palestine: History of the Question of Palestine. *United Nations* (<https://www.un.org/unispal/history/>, 25. 3. 2022).

WHITE, Ben (2019). EU stance in focus after US decision on Israeli settlements. *Aljazeera*. 28. 11. 2019 (<https://www.aljazeera.com/news/2019/11/28/eu-stance-in-focus-after-us-decision-on-israeli-settlements>, 3. 4. 2022).

WHITE HOUSE (2020). Peace to Prosperity. *White House*. (<https://www.whitehouse.gov/peacetoprosperity/economic/>, 10. 12. 2021).

RESUMÉ

The problem with the construction of Jewish settlements in the Palestinian territories can be observed since 1967, specifically after the Six Day War. After this war, Israel annexed Sinai, Gaza, the West Bank, the Golan Heights and East Jerusalem, and fully claimed sovereignty over these territories. This became the basis for the construction of new settlements for the Israeli Jewish population. The construction of Jewish settlements in the Palestinian territories has not escaped the attention of the international community. Many actors in the international system have spoken out against Israel's actions.

The aim of this thesis was to compare the positions of Israel, the United States, the European Union and the United Nations on the construction of Jewish settlements on the basis of four research questions. The questions focus on the position of the actor on the issue, on the argumentation that supports the position, on the reasons and on consistency.

The elaboration of individual attitudes of the actors is mainly based on official documents or statements of the representatives, which gives us a comprehensive picture of the development of attitudes, their possible change and the argumentation used. The construction of Jewish settlements is currently the biggest problem of the Israeli-Palestinian conflict and the biggest obstacle to peace negotiations. There is a majority view that construction is illegal under international law, involves violations of international humanitarian law and violates the Fourth Geneva Convention. But the biggest challenge for the problem is that no violent coercive tools have been used since construction began to force Israel to stop construction. From the beginning of construction from 1967 until now, there is no indication of a solution to the settlement issue.

Based on individual case studies, it is clear that the majority opinion of the international community is not in favor of construction. The rather favorable attitude and defense of the settlement policy are exceptional. The UN position is the actor that is followed and supported by most states. There are also many limits that prevent the construction of Jewish communities in the Palestinian territories from being resolved. The construction itself is the limit for resolving the Israeli-Palestinian conflict.

The final evaluation of the construction of Jewish settlements shows us the complexity of this issue. There are many factors that need to be addressed. But first and foremost, they are human rights. At the same time, there are many limits to a peaceful solution. In addition, construction has expanded many times since 1967 and today represents a huge population of settlers. The lack of willingness of international actors to act more strictly is also evident.